

DOMOVINA

a licej
ljani.

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklešičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrtno Din 7-50, polletno Din 15.—
celoletno Din 30.—

 Veselo Veliko noč vsem bralcem in bralkam
„Domovine“!
Uredništvo in upravištvo.

Vstajenje

Letos imamo pozno Veliko noč, a še bolj je letos zakesnela narava. Zdi se, kakor da je narava počakala na Cvetno nedeljo in veliki teden, kajti šele te dni so se začeli nekoliko krepkeje oživljati gozdovi, polja in travniki.

Pravijo, da je dobro, če se sadno drevje malo pozneje razcveti, ker je potem nevarnost slane manjša, vendar pa je letos zakesnitev nekoliko prevelika.

Tako bomo letos z Vstajenjem Onega, ki je s svojo krvjo odrešil svet, praznovali tudi šele pravo vstajenje življenja v naravi. Velikonočni prazniki so po starodavni navadi najveselejši prazniki v letu. Četudi je vreme slabo in često ni zunanjega povoda za veselje, se drži človeka ob Veliki noči skrivnostno razpoloženje. Pirhi se izmenjujejo, obiski starih znancev, ki jih že dolgo nismo videli, in obiski sorodnikov ter prijateljev se po stari navadi vršijo v tem času.

Letošnji velikonočni prazniki se vršijo baš, ko so politične prilike v naši državi hudo napete. Nahajamo se pred novimi volitvami. Razne stranke že pričenjajo s prvimi poskusi agitacije. Majhni podeželski agitatorji bodo gotovo izrabljali te prilike v to, da bodo pripravili volilce.

Zlasti velja to za naše klerikalce, in zato se je bati, da niti ob velikonočnih praznikih ne bo imela cerkev miru pred politiko. Klerikalni vodje se danes zavedajo strašne polomije svoje enoletne brezplodne politike, zato bodo iskali vsake prilike, da razočaranemu narodu natresejo peska v oči, da ne bi izpregledal.

Klerikalna stranka izgublja najtrdnjeje postojanke. Tudi najbolj nesamostojno misleči in nevedni ljudje v Sloveniji se vprašujejo danes, po kaj prav za prav so pred dobrim letom dni poslali v Beograd 21 poslancev klerikalne stranke. Vprašujejo se, kje so obljube, ki so lani ob volitvah kar deževale. Namesto izpolnitve obljub smo dobili povečane davke, kuluk, povečane takse in druge dobre. To vse

smo prejeli po zaslugi modrih 21 klerikalnih poslancev, ki so v zvezi z radičevci in bosanskimi mohamedanci postavili na krmilo države samoradikalno vlado, ne da bi tudi sami zahtevali vstop v vladu, da bi lahko tako sami vršili kontrolo.

Napravili so klerikalci takrat to radi tega, da ne bi prišli demokrati v vladu. Posrečilo se jim je. Toda položaj se je zadnje dni tako obrnil, da je končno le prišel v vladu del demokratov pod vodstvom Svetozarja Pribičevića. In takoj so se pokazali najlepši uspehi. Kuluk, ki je delal nemale skrbi po deželi in po mestih, je bil takoj odpravljen. Posebno so tudi železničarji veseli novega demokratskega prometnega ministra, ki se je zavzel za-

nje. Še celo vrsto drugih manjših uspehov, za ljudstvo more pokazati demokratska stranka tekom kratkih dni, kar je bila v vladi.

Napeti politični položaj je, žal, povzročil, da je komaj sestavljena nova vladu morala podati ostavko, kar je velika škoda. Opozicijskemu bloku, v katerem so največji škodljivci ljudskih interesov, klerikalci in radičevci, se vladu nedvomno ne sme poveriti. Najboljši izhod iz današnje krize so volitve, ki naj pokažejo, kaj volilci mislijo in ako žele sebi dobro.

Klerikalci se volitev bojijo, ker imajo težko vest. Zato protestirajo proti njim. Toda, kdor misli z lastno glavo, bo rekel: Volitve naj pokažejo, če hoče jugoslovansko ljudstvo biti zastopano v narodni skupščini po ljudeh, ki bodo pametno in razsodno vodili usodo ljudstva in države. Vse drugo je gobeždanje. Za greh mora priti pokora.

Opozarjamo naše somišljenike in prijatelje, da ob velikonočnih praznikih energično zavračajo klerikalne agitatorje. Na delo za pravico in poštenost! Ob novih volitvah mora priti vstajenje tudi za našo državo, vstajenje ljudstva iz omreženih in meglenih idej političnih pustolovcev in sleparjev.

Nesmiselnost Radičevega početja

Radić se nahaja sedaj na Dunaju. Dobrega pol leta je že, kar je pobegnil v London, meneč, da bo angleška vladu na njegovo javkanje in prazno gobeždanje storila vse, da se ustvari njegova hrvatska mirotvorna republika. Kako bridko se je varal Radić. Ko se je ves obupan vsiljeval, da pride pred oči Makdonaldu, mu je ta dal sporočiti: »Radićevo mesto je v beograjskem parlamentu! Tam naj poravnava svoje račune!«

Kaj je pomenila ta brca, se je zavedel tudi trdokoži Radić. Pospravil je svoj culico in se odpravil iz Londona, drugače bi ga bila namreč londonska policija zaprla kot nadležnega tučca. A kam zdaj? Radić si je v Londonu tekom treh mesecev nakopal na hrbet precej grehov radi blebetanja proti naši državi, zato si domov ni upal. Kot najpripravnejše mesto novega pribežališča se mu je zdel Dunaj, kjer se je tudi naselil.

Poklical je takoj k sebi svoja najboljša zaupnika, dr. Mačka in dr. Predavca, ter jima razložil: Svet se ne briga za našo mirotvorno republiko. Naši poslanci morajo v Beograd. Navezati pa moramo

naše klerikalce, muslimane in povrhu še demokrate. Če bomo vsi skupaj, vržemo Pašićevo vladu, nato pa bomo lahko med seboj razdelili Jugoslavijo, kakor se bo nam zdelo.

Spokorniška vest, da Radić odpošlje svoje poslance v Beograd, je po vsej državi vzbudila obilo zadovoljstva. Prihod Radičevcev v Beograd je pomenil vendarle kljub vsemu nekako priznanje jugoslovanske skupnosti. To je bilo splošno pričanje in zlahka se je ustvaril tako zvani opozicijski blok, v katerem so Radičevci poleg demokratov, klerikalcev in muslimanov tvorili glavno skupino.

Prvi oddelek Radičevcev je resnično kmalu prišel v Beograd in je radikalna vladu podala demisijo. A kakšna vladu naj se sedaj sestavi? Mar se vladu in država lahko zaupata ljudem, ki pet let niso počenjali ničesar drugega kakor rušili obstoj države? Prisega Radičevcev še ni nikakor jamstvo za njihovo popolno spreobrnitev, saj so Radičevci sami izjavljali, da so prisegli s figo v žepu. Kriza je bila težavna, razrešil jo je pa sam Radić — svojo brbljavostjo.

Komaj so namreč njegovi poslanci prišli v Beograd in je vlada padla, je Radić podal dopisnikom londonskih in dunajskih listov izjavo: da prisega njegovih poslancev ne pomeni nikake spreobrnitve, temveč da bo Radićeva stranka še naprej zasledovala razkosanje Jugoslavije in uresničenje hrvatske republike.

Učinek teh izjav je bil odločilen. Močna skupina prečanskih demokratov pod vodstvom Svetozarja Pribičevića je dejala: Radić nas ne bo za hrbtom sleparil. Vsa leta se na Hrvatskem in v Sloveniji borimo proti razdiralcem te države, zdaj naj pa jim sami damo možnar v roke, da nas stolčejo kakor orehe. Kriza se je na splošno zadovoljstvo vseh narodnjakov rešila tako, da se je sestavila Pašić-Pribičevićeva koalicijska vlada, opozicijski blok z Radićem pa si je obrisal nos.

S tako rešitvijo je bil seveda najhuje prizadet Radić, ki je z Dunaja pletel niti za veliko mrežo. Njegove zasnove, da opozicijski blok dobi vlado in izvrši nove volitve, ki bi mu z močnim in neoviranim hujškanjem prinesle večino, so splavale po vodi. Zdaj je Radić začel besneti. Posebno ga je dvignilo, ko se je razvedelo, da je sam kralj predložil dr. Korošcu v avdienci dokumente z Radićevim podpisom, iz katerih je razvidno, da je Radić od ruskih boljševikov prejel težke milijone za svoje veleizdajalsko ruvanje proti sedanjemu jugoslovanski državi.

In kaj je nato storil Radić? Iz gole jeze je poslal glasilu bolgarskih zarotnikov proti Jugoslaviji izjavo, da je ob njihovi strani in da bo Bolgarom dal Macedonijo, kadar opozicijski blok pride na vlado. Radić torej namerava z Jugoslavijo delati tako kakor tisti rablji, ki so vadili za Kristusov plašč. Toda naša mlada država se je odkrižala že drugačnih napetosti in se bo tudi Radićevih kovarstev. Pomilovanja vredni pa so Radićevi zavezniki, predvsem naši klerikalci, ki v stremiljenju

za avtonomijo najposlušneje tako žvižgajo kakor cigan Radić svira na svoje gosli. Slovenski klerikalci so danes že v popolni odvisnosti od Radića, kajti če ga ne poslušajo, jim zagrozi, da bo ob volitvah poslal v Slovenijo svoje agitatorje in jim pobral vse mandate. Ali ni to žalostno?

V hipu, ko pišemo te vrste, vlada v Beogradu zopetna kriza. Večina poslancev pa je že odšla domov. Kralj dnevno zasljuje predstavnike poedinih skupin, ker strogo čuva pravico in uvaža besedo vsakega politika, toda eno je izven dvoma: Radiću in klerikalcem, ki so leta in leta samo rovarili proti tej državi, se sedaj v odločilnih časih ne more zlahka zapati državna usoda. Naj odloči narod pri volitvah! Po vseh znamenjih pa je pričakovati, da bo prevarano ljudstvo tokrat temeljito obračunalo s političnimi sleparji in pustolovci.

Politični pregled

Politične prilike so se pri nas tako zaostriale, da je komaj sestavljena

nova vlada podala ostavko.

ki je pa kralj ni sprejel. Jasno je seveda, da opozicijski blok ne dobi sestave druge vlade, ker bi bila to velika nesreča za državo. S tem bi se odgodilo delo na urejanju države. Naši klerikalci sedaj kar gorijo od želje, da bi se vsedli na ministrske stolčke, ali vsi ti njihovi upi so že šli po vodi, ker ljudje, ki hočejo napraviti iz Jugoslavije slabo stavbo, ki ne bi mogla odolevati nevarnostim, ne morejo dobiti državnih vajeti v svoje roke.

Položaj je tak, da bo narodna skupščina kmalu razpuščena in potem bomo imeli

nove volitve.

ki bodo prav živahne in tudi barne, ker vse stranke se bodo potegovala za končno zmago. Naši klerikalci se že pripravljajo

na te dneve in ker avtonomija ne vleče več, bodo šli klerikalci v volilni boj najbrže zopet z lažjo, da je vera v nevarnosti. Pametni ljudje sicer dobro vedo, da vera ni v nikaki nevarnosti, pač pa je v nevarnosti klerikalna moč nad ljudstvom; ali našli se bodo še vedno tudi taki, ki bodo slepo verjeli duhovnikom, četudi bi najbolje storili, ako bi politikujočim duhovnikom rekli, naj gredo v cerkev in naj služijo Bogu, namesto da pridigujejo sovražstvo med ljudmi.

Volitve bo nedvomno vodila vlada, ki bo sestavljena iz radikalcev in demokratov, ki sta edini stranki v narodni skupščini, ki sta za edinstvo države. Zato ravno se je morala demokratska stranka združiti z radikalci, ker je bila

država v nevarnosti.

da se polastijo njenega vodstva stranke, ki jim ni do njenega razvoja in napredka.

V naši južni sosesčini, v Grčiji, razmere še vedno niso urejene. Motriti pa bo treba, kako se bodo odslej razvijale, zakaj minulo nedejlo se je v Grčiji vršilo

ljudsko glasovanje za republiko

in so republikanci dobili 70 odstotkov glasov. Grčija je torej odslej republika in se bo imenovala «Hallinikeopolitis». S tem se ni rečeno, da se bosta naenkrat začela pretakati med in mleko, kajti monarhistična struja je še dokaj močna in se je bati novih homatij, oziroma nasilstev.

Na dnevnem redu evropske politike je še vedno vprašanje vojne odškodnine, ki jo mora plačati Nemčija zaveznikom zmagovalcem. Nemčija se je dolgo upirala in je dokazovala, da ne more plačati zahtevanih milijard. Pa ni nič dosegla, ker je posebna komisija strokovnjakov proučila natančno gospodarsko stanje Nemčije in poročala, da Nemčija lahko plača. Na podtega poročila je

Nemčija začela odnehati

in izjavlja, da je poročilo strokovnjakov

Anton Stražar:

Načeha s Kompoljskega gradu

Zgodovinska povest.

(I. nadaljevanje.)

Pol ure hoda po Črnem grabnu leži v samotni malo selišče Kompolje. Na levo stran Rimske, pozneje in dandanes imenovane Dunajske ceste je v srednjem veku na strmem grebenu stal Kompoljski grad. V njem so gospodarili domači slovenski vitezi z obiteljskim imenom Zlatiči. Kdaj si je ta rodovina postavila svoj trdni grad na skalno, o tem zgodovinski zapiski ne poročajo natančno. Bili pa so ti vitezi med ljudstvom na dobrem glasu in tudi marsikateri potujoči trgovec je vedel o njih poročati hvalo, ker so ga rešili pred grabežljivimi zasedami roparskih vitezov, ki so v skrivališčih Črnega grabna vedno prežali na svoje žrtve. Ker so Zlatiči bili plemenitaši slovenskega rodu, je razumljivo, da so imeli dokaj sočutja in obsodbe nad tem, kar so videli na lastne oči, da je tiste čase namreč nemška povodenj brezobzirno poplavljal in izkoriščala ubožni slovenski živelj. Tudi Juraj Zlatič, gospodar gradu ob času, ko se godi ta povest, oče nesrečne Milice, ni bil naklonjen takratnim Habsburžanom. Očitno se jim ni

postavil po robu, toda skrbno je zasledoval ves politični razvoj in stavljal vse nade v mogočnega celjskega grofa Ulrika. Z veseljem se je torej leta 1456. pridružil križarjem, ki so se odpravili na boj zoper Turke pred Belim gradom. Vedel je: ako armada pod zapovedjo grofa Ulrika pogazi Turke, ne bo s to zmago osvobojen samo ves jugoslovanski narod na Balkanu... temveč grof Ulrik bo šel dalje, da doseže ugodno priliko in obračuna tudi s Habsburžani, ki niso bili nič manjši zatiralci jugoslovanskega rodu kakor krvoločni Turki. Res je, v tem navdušenju se je Juraj z veseljem odpravil pod zastavo grofa Ulrika. Toda na poti ga je spremljala tudi težka skrb v srcu. Ta dušni nemir pa mu je povzročala usoda drage edine hčerke Milice.

Vitez Juraj je postal že v drugem letu svojega srečnega zakona vdovec. Ker mu je nadvse ljubljena žena zapustila hčerko enakega imena, Milico, je bil mladi vdovec skoraj prisiljen, poiskati si znova družico in gospodarico.

Pa kakor mu je pri izbihi s prvo ženo bila naklonjena radostna sreča, tako se je z drugo poroko težko opekel. Njegov prijatelj, graščak na Dolenjskem, mu je nasvetoval svojo znanko, seveda z najboljšim prijateljskim namenom. Pa Uršula, kakor je bilo ime tej plemenitašnji, je bila

res postavne zunanosti, ampak njena telesna lepota je bila le kakor zdrava čvrsta lupina z gnilih jedrom. Srce Uršule je namreč bilo zlobno, njen značaj spletkarski in maščevalen. Vitez Juraj tega ni mogel v naprej preizkusiti, temveč je nagloma stopil z Uršulo v drugi zakon. Razmere na Kompoljskem gradu pa so se po poroki kmalu začele razvijati v drugo smer. Uršula je zagospodarila in s pretezo spravila k sebi na grad svojega mlajšega brata Lenarda. Mož Juraj dolgo ni slutil, kaj vse se kuha v glavi njegove Uršule. Preteklo je leto, Uršula je ostala brez otrok. Vedela je, da jih tudi nikoli ne bo rodila, zato je v svojem srcu storila naklep: Milica bo sedaj dedinja vsega imetja. Da pa se to ne razdrobi, je treba zastaviti vse sile, da se Lenard poroči z nedolžno Milico.

Toda Milici, ki je prekoračila dekliška leta, ni ugajal potuhnjeni Lenard. Vsa njegova laskanja in zalezovanja so bila zaman. Milica se je Lenarda izogibala, kjer je le mogla in je najraje prebivala lepe popoldneve v bližnjem gaju ali pa v svoji tihi celici. Uršula je z bistrim očesom uvidevala, da ji oves ne gre v klasje, zato je iz dna srca začela sovražiti pastorko Milico, saj že takoj po svojem prihodu na grad ni čutila do nje niti iskricke ljubezni. Mož Juraj je Uršulo večkrat grajal zaradi

tako, da se na njega podlagi lahko doseže sporazum. No, vendar enkrat! Dolgo se je upirala Nemčija, ki se je hotela prav po ceni izmazati iz šlamastike, v katero so jo vrgli oni njeni voditelji, ki so jo vodili v vojno. Posledice izgubljene vojne so težke, ali ker zmagovalci, katerim Nemčija dolguje, nečejo odnehati, je to morala storiti Nemčija. Sicer se bo Nemčija še vedno branila, kar je razumljivo, ali vse ji ne bo nič pomagalo, plačati bo morala lepe milijarde.

Med Anglijo in Rusijo so se začela vršiti v Londonu pogajanja za obnovitev rednih razmer med obema državama. Iz teh pogajanj se vidi, da se Rusija polagoma ali sigurno vrača v redne razmere, ker je začela

priznavati stare dolgove,

glede katerih so se boljševiki doslej izgovarjali, da jih niso oni napravili, temveč prejšnje cesarske vlade. To pa ni tako enostavno: ne priznati dolgov svojega prednika! Oni, ki so Rusiji posodili milijarde, so hoteli imeti te milijarde vrnjene, drugače niso hoteli stopati z novo Rusijo v nobene trgovske slike, brez katerih pa Rusija ne more izhajati, ker to se je že zdavnaj videlo, da komunizem ni za redno poslovanje državne uprave, da se je treba vrniti k starim načinom v gospodarstvu. Tako postaja polagoma

Rusija zopet evropska velesila,

ker opušča komunistične zmote, zaradi katerih je dosti prestala. Danes se v Rusiji že lahko prosto trguje in tudi zasebna lastnina je priznana. Drago je plačala Rusija svoj komunistični eksperiment, ali dobro je, da je vsaj končno prišla k pameti in vedno bolj spoznava, da je komunizem nemogoč. Tudi politično se Rusija izpreminja. To je pokazal posebno

kijevski proces,

ki je silno razburil ne samo Rusijo, temveč ves kulturni svet. Obtožena je bila nam-

reč skupina znanstvenikov, ki so delali na tem, da se Rusija demokratizira, da postanejo vsi državljani enakopravni in ne kakor pod boljševiško vlado, ko ima nekaj ljudi vse pravice, milijoni drugih pa nobenih! Končno so začeli tudi boljševiki uvidevati, da njihova politika ni prava in v Kijevu je bila ona skupina znanstvenikov sicer sirovo obsojena, osem na smrt, drugi pa na dosmrtno ječo, pa višje sodišče v Moskvi je preklicalo obsodbo in bo samo proučilo vso zadevo. Pričakuje se, da bodo obtoženci, ki niso hoteli nič drugega kakor demokratizacijo Rusije, najbrž oproščeni. Ampak pogumni so pa bili obtoženci, ki so zelo odločno in dosledno zagovarjali pred sodiščem svoje stališče. Državni pravdnik je bil znani boljševik Krilenko in na njega ni mogla vplivati resna in odkrita beseda in je obsodil vse obtožence. No, pa se je našla višja inštanca, ki bo popravila to vnebovpijočo krivico in s tem, da se je v Rusiji začela spoštovati pravica tudi nasproti ljudem, ki niso boljševiki, se začenja nova doba v tej veliki slovanski državi, kar nas posebno veseli, ker je velike koristi za nas, da postane Rusija zopet močna in silna voditeljica in zaščitnica vseh Slovanov.

Dopisi

BEVKE PRI VRHNIKI. «Domoljub» z dne 9. t. m. prinaša pod gornjim naslovom dopis z Bevk. Dopisnik sam sicer ni vreden odgovora, toda ker se obrega ob pred kratkim ustanovljeno napredno društvo, ki mu je očitno trn v peti, smatramo za svojo dolžnost opozoriti predvsem g. cerkovnika, da je kljub svoji navzočnosti za časa ustanovitve tega društva zelo slabo informiran. Ni to društvo samostojnežev, ampak napredno kulturno (nepolitično) društvo, najmanj pa odvisno od samostojnežev. Dopisnik bi moral tudi vedeti, da se za zidavo nove šole po-

tegujejo največ oni krogi, proti katerim dela prižigalec sveč zdražbe, predvsem pa g. T., ki gre v to svrhu večkrat na lastne stroške v Ljubljano. Drznili bi se opozoriti g. cerkovnika, da malo bolj pazi na svojo službo in snago v cerkvi ter dela manj zgaže med ljudmi. Zapomni naj si, da je on plačan od vseh, najbolj pa ravno od tistih, proti katerim ruje. Ako ne bo miroval, mu bomo znali ob pravem času ohladiti njegovo prevročo kri. Dokazali mu bomo, da je njegovo delo v cerkvi in ne v politiki. Predvsem naj najprej nauči svoje hčerke dostojnega vedenja v cerkvi, da ne bodo s kora na ljudi metale papir, potem šele naj pogleda, kateri fantje se prav za prav nesposobno vedejo in kdo jim daje povod za tako vedenje. Pred kratkim je začel tudi naš g. župnik agitirati za neko novo klerikalno društvo. Ne vemo, če drži njegova argumentacija, da bo vsakdo, ki njega posluša, gotovo izveličan. Zelo značilna je njegova izjava naši Marijini družbi, o kateri pravi, da je kakor kaka tržaška banda. Kakor smo pa naknadno zvedeli, je baje izjavil, da se v politiko ne bo več vmešaval in to vzamemo na znanje. Upamo, da bo kot primorski rojak in sin našega najzavednejšega dela Slovencev to svojo besedo tudi držal. Omenimo naj ob tej priliki še steber tukajšnjih klerikalcev g. Gostišo. Mi tega moža klerikalcem iz srca privoščimo in jim čestitamo na taki pridobitvi. Mož je bil svoječasno sicer navdušen Sokol, a je kmalu uvidel, da takih značajev mi ne rabimo in da prav za prav spada med klerikalce. Mož ima v rokah klerikalni konzum in pleše pač po godbi. Vprašali pa bi g. Gostišo, kdo je njemu naenkrat dovolil povišek honorarja za odvažanje mleka na Vrhniko od 50 na 80 vinarjev pri litru? Koga je za to vprašal? Mi dobimo za ta posel lahko drugega voznika. Upamo, da bo tudi gospod župnik gg. mežnarja in Gostišo kmalu do dobra spoznal in se po tem ravnal. Oglasili pa se bomo še in upamo, da nam bo šel gospod urednik tozadevno na roko, za kar se mu že vnaprej zahvaljujemo. Zdravo! —č

te nenaklonjenosti, toda premetena žena je znala dobrosrčnega soproga vedno premotiti s sladkimi besedami in z zvijačo. Vendar ga popolnoma premotiti ni mogla nikoli, zato je razmerje med Uršulo in edinko Milico neprestano ležalo kakor temna senca na njegovi plemeniti duši.

Približal se je dan slovesa, ko se je vitez Juraj odpravljal proti Belemu gradu. Težka skrb ga je začela dušiti samo zaradi Milice. Ob zadnjem posloviu se mu je žalostna hčerka vrgla okrog vratu in jokaje govorila, da se je očetu trgalo srce: «Ljubi moj očka, na krvavo vojno odhajaš, jaz pa ostanem čisto sama, sama med ljudmi, ki me črtijo!...»

Dalje ni mogla govoriti, ker ji je globoko ihtenje dušilo besede. Toda žalostni in skrbni oče jo je tolažil: «Nikar tako, Milica, mlada si in neizkušena, pa vse bolj črno vidiš, kakor je. Zastavljam ti svojo očetovsko besedo: dobrega srca sem, ali kdor tebi krivično skrivi las na glavi — gorje mu! Moli zame, da se kmalu srečno vidiš! Zbogom!»

Iskreno jo je objel in poljubil. Med tem so zahrzali konjički njegovih hlapcev, vitez Juraj se je pognal na konja in na čelu svojega oddelka zdirjal nizdol po bregu. Milica je jokaje strmelala za njimi, dokler niso izgineili v ozki soteski. Uršula in Lenard sta odhod jezdecev opazovala skozi graj-

sko lino. Mahala sta sicer z rokami v slovo, toda kdo bi vedel, ali je bilo v njunem srcu ta hip kaj plemenitega.

V bližini tam, kjer je nad vasjo Krašnje selišče «Na konju» in se je v ozadju na skali sivil grad, je tisti čas, ko je Juraj odhajal na vojno, prebivala v mali koči prav čudna ženska, imenovana Dihurka. Babše je popolnoma zaslužilo to ime, kajti njena hudobija in zmožnost spletkarstva

sta bili prav iste kakovosti kakor dihurjeva koža. Pečala se je Dihurka z vsakojakim zdravilstvom in čarodejstvom. Fantje, ki so tudi v tistih časih kaj radi ponoči vasovali, so pripovedovali o Dihurki čudne reči. Klemenov Ožbe je vedel povedati, da ga je nekoč zanesla pozno ponoči pot mimo Dihurkine koče in je videl pet črnih kozlov, ki so dirjali k Dihurki v vas — pa vsem je iz gobcev švigal plameneč jezik... Šimenčkov Lovrač je istotako nekoč videl celo krdelo mačkov, ki so na strehi Dihurkine koče zavijali kakor škrtalji v peklu... In še več je bilo takih govoric, zato so se lahko verni ljudje izogibali Dihurke. V hudi stiski pa so se vendar obračali k njej in jo prosili pomoči in nasvetov. Če Dihurka ni izmazala bolnika na noge, ga drugi tudi ni. Dobro zavetišče je Dihurka uživala tudi na okoliških gradovih. Poleg zdravilstva je grajskim ljudem po naročilu kuhala tudi vsakojake praške in tekočine: kdor je to zaužil, ni več dolgo gledal svetlega solnca. Radi teh uslug okoliški graščaki čarodejke Dihurke niso izročili sodbi, da bi jo obližnil plamen na grmadi, kakor se je takrat godilo, temveč so jo celo ščitili. So pač vedeli, zakaj so jo potrebovali.

Par večerov po odhodu viteza Jurija sta v dvorani na Kompoljskem gradu sedela Uršula in Lenard v naslanjačih, Milica

POLJANSKA DOLINA. Na velikonočni ponedeljek ob pol 16. priredi naš Sokol v domu v Gorenji vasi dve krajši predstavi, po katerih se vrši prosta veselica za mladi in stari svet. Zato ste vsi vabljeni, ki z nami mislite. Sokolski dom nam boji zbirališče naprednjakov. Tu si nabirajmo duševnih in odpornih moči proti nazadnjaštvu in političnim črnim sovražnikom vobče. — Četudi je že malo pozno, vendar je potrebno omeniti zadnjo prireditev naših bratov iz Žirov kot gostov na našem odru. Igrali so veseloigro «Španska muha» prav izborno in pri obilni udeležbi poslušalstva. Občinstvo je izražalo priznanje in zahvalo za njihov trud z glasnim odobravanjem in ploskanjem. Bodi še tu enkrat javno izrečena najiskrenejša hvala in priznanje. — Prejšnjo nedeljo popoldne je imel predavanje s skioptičnimi slikami o jetiki g. dr. Jamar iz Ljubljane, kateremu se najiskrenejše zahvaljujemo za njegovo res potrebno predavanje, ki naj obrodi obilen sad s tem, da bi se poslušalci ravnali po njegovih nasvetih. — Letos se prav pozno pričinja v dolini prava spomlad. Prej dolgotrajna zima s snegom in mrazom, a zadnji čas pa nepristani dež. Škode že zdaj ni opaziti, a z delom se bo jako zakesnilo. Kakor hitro bo ugodno vreme, bo moralo vse hiteti na polju s setvijo in drugim delom. Bati se je zato, da se bo zaradi naglice obdelalo polje prepovršno. Drugače se pričakuje dobra letina. Posebno za sadje bo letos zopet dobra letina v dolini, če ne pride kako nezgoda. — Sicer je pa v dolini bolj mrtvo, posebno na političnem polju. Od naše strani so za javne stvari nekateri drugače veljavni in sposobni možje naprednega mišljenja preveč popuščajočji in nebrižni. Naj pomislijo, da bodo ravno ti prvi na vrsti, če splošno zagospodarijo klerikalci. Nasprotniki se zanašajo na svoje sile v farovžih in izrabljajo nevednost in nerazsodnost sedaj živečega že starejšega ljudstva. Če se gospodari tu in tam po predvojnih navadah klerikalne vse-mogočnosti, posebno v cerkvenih in farov-

ških zadevah, je veliko krivde tudi na napredni naši strani. Zatorej proč z vsako malodušnostjo, vsakdo naj prime za delo, spodbuja omahljivce in neustrašeno koraka naprej, ne meneč se za očitke ali morebitne hipne neuspehe. Le z odločnostjo si pribore zmago!

DOLNJI LOGATEC. V nedeljo 13. t. m. ob treh popoldne je priredila tukajšnja krajevna organizacija JDS v dvorani gostilne A. Kunc predavanje o postanku in razvoju sveta. Predaval je g. profesor Dolžan. Dvorana je bila, čeravno se je približno ob istem času vršil v gostilni g. Doljaka shod komunistične stranke, povsem napolnjena. Celo z Vrhnike se je udeležilo mnogo ljudi. Žal, smo pogrešali naše bližnje Gornjelogatčane. Upajmo, da nas organizacija še razveseli s kakim sličnim predavanjem.

SV. DUH NAD KRŠKIM. Iz našega kraja se le bolj poredkoma oglašamo. Pa je že tako, da nimamo vedno kaj posebnega poročati, ker živimo po navadi. Le tu in tam se kaj spremeni, kakor tukaj v neki bolj ugledni hiši, kjer se je včasih slišalo veselo rajejanje in popevanje, zdaj pa zibanje in jokanje nedolžnega novorojenčka. Tako je, če dekleta hodijo vasovat blizu farovža in mežnarije. Drugače pa imamo pri nas že prav lepe dni in se veselimo spomladi. Vsem čitateljem «Domovine» pa želimo srečne velikonočne praznike!

ŠOŠTANJ. Gojenci tukajšnje trgovske in obrtnonadaljevalne šole so v nedeljo 13. t. m. v hotelu «Jugoslavija» priredili pod vodstvom učiteljstva tri gledališke predstave. Igralci, dasi so bili šele prvič na odru, so res lepo rešili svoje vloge. Posebno pa so se odlikovali: Jazbec, Senica, Resnik, Demšar in Govc. Dvorana je bila razprodana. Salve smeha in živalno ploskanje pa naj bodo Vam igralcem v dokaz, da ste nas presenetili in nam priredili prijeten užitek. Mladina, v izobrazbi je tvoja bodočnost, zatorej po tej poti naprej! Prilike Vam nudijo dovolj Dramatično društvo, Knjižnica in Sokol. — Zdravo!

NAZARJE PRI MOZIRJU. Pri nas se nahaja škofovska graščina Vrbovec, oziroma po novem «Marijin grad», kjer gospoduje valpet Pelhan. Nedavno je sklical inženjir Pelhan vse uslužbence «Marijinega gradu» in jih prisilil, da s opodpisali izjavo, da ne bodo nikdar ne naročili ne čitali «Jutra» ali «Domovine». Tukajšnje prebivalstvo komentira takšno početje z največjim ogorčenjem. Saj si menda g. Pelhan ne domišlja, da živi v srednjem veku. Ljudje pravijo, da je na tak način napravil bogoljubno in škofu dopadljivo dejanje, zato pa bo lahko z mirno vestjo še dalje delal škodo kmetom in škofijskemu posestvu. Vobče je ta gospod Pelhan svoje vrste možak, ki kljub temu, da ima dosti mase na glavi, ne prestopi sili na solnce.

RAJHENBURG. Po svojih trgovinskih opravkih sem prišel prošli teden tudi v prav prijazen trg Rajhenburg. Sreča mi je bila mila in sem pri trgovcih dobil dosti naročil. Da se prikupim svojemu šefu, sem hotel naročila takoj oddati na pošto, toda žal sem zvedel, da na tukajšnji pošti nimajo drugih znamk kakor po pet par. Toda zadovoljiti sem se moral s tem in sem v tem prelepem in prometnem Rajhenburgu imel zanimiv opravke, da sem ves dopoldan moral lepiti znamke na pismo in sem komaj vse na pismo spravil. Pravil pa mi je neki ugledni tržan, da včasih zmanjka tudi drugih poštinih vrednotnic in so Rajhenburžani v zadregi, kako bi odpošiljali denar ali pa drugo bogastvo po pošti... Drugače je pa v Rajhenburgu vse po starem, vsaj meni se je tako zdelo.

Popotnik.

ŠMARJE PRI JELŠAH. Tukajšnji trški občinski odbor, ki šteje večino SKS, je svoječasno odslovil občinskega tajnika g. G., katerega je potem vzel v službo tukajšnji notar. G. G. je bil svoječasno hud naprednjak, sedaj pa hodi v farovž na bel kruh in starino. Dober je bel kruh in še boljše je starina, zato ni čudno, če prevarita še tako hudega naprednjaka. Bog mu žegnaj; saj mu privošči-

pa se je že zdavnaj odpravila spat. Tedaj se je med bratom in sestro razpletel naslednji zaupni pogovor:

«Lenard, sedaj imava priložnost, da kaj ukreneva v svoj prid. Čemu drživa roke križem?»

«I, zlodja, kaj pa misliš storiti sebi v korist? Dekle ne mara za mojo ljubezen — povem ti, Uršula, še slaba bo za naju! Ti boš čez par let tičala v kakem kotu kot stara tašča, jaz pa bom moral križem v svet loviti svojo pasjo srečo. No, Milica, ta bo z drugim seveda imenitna, mlada grajska gospa.»

«Nikdar! Ej, Lenard, nisem pa verjela, da se v tvoji glavi kuha tako kisl pamet, ha-ha-ha! Te punčare da bi midva ne zmogla? Poslušaj me, Lenard! Stopi ti jutri zarana k Dihurki, saj si jo parkrat že videl in tudi ona te pozna. Dobro ji plačáš, pa te reši vseh skrbi.»

«Tisto že, k Dihurki lahko stopim. Samo da mi ta babnica ne nakopije še večjih skrbi!»

«Pojdi, pojdi, pa ne blebetaj neslanosti. Pri belem dnevu te ne bo strah požrl pred staro baburo, saj si vendar plemenitaš!»

Stvar je bila domenjena in naslednje jutro zarana se je Lenard odpravil k Dihurki. Komaj je prestopil prag njene bajte, ga je pretresel mraz. Vražja baba je pravkar imela mrtvaško glavo na mizi in je

pred njo zavijala nekakšno čudno, nerazumljivo pesem. Ni se dala motiti, ko je Lenard odprl vrata, šele ko je skončala, se je obrnila, zavihala nos in priliznjeno dejala:

«No, dušica, lepo raščena, kake pomoči bo treba za žalost? Si zaljubljen, kragulj, ali bi se rad zaljubil? Govori, pomagam ti gotovo, gotovo!»

Lenard stopi bliže v sobo, vrže zlatnik na mizo in ob kratkem pove, kako in kaj. Pomenek je bil hitro pri kraju in Lenard se je naglih korakov vračal proti gradu; a nikdar še ni bil tako vesel kakor sedaj, ko je odhajal od čarovnice.

Na dvorišču ga prestreže sestra Uršula in ga hlastno vpraša: «Kaj je ukrenila Dihurka?»

«Poglej, Uršula, pravi Lenard stih in oprezno, »tele zlodjeve praške mi je dala. V medicini jih mora popiti deklina Milica, je dejala Dihurka, pa bo na lepem zaspala...»

«Dobro tako, vse bo šlo kakor domenjeno.»

Kaj se je nadalje godilo, je povedalo prejšnje poglavje. Milica je še tisti večer popila medico, padla v omotično spanje in na tistem so jo pokopali pod usodno lipo, kjer jo je izgrebel, rešil in na svoj dom pripeljal Jošt Plavec.

Plavčevi sosedje in prijatelji so vsi občudovali novodošlo lepo Milico. Pa neutrudoma so povpraševali Jošta, kako nključje ju je zneslo skupaj; ampak Jošt je vsakokrat skomignil z rameni in kratko povedal tako, kakor prvi večer...

Sirotina Milica je bila pri Plavčevih takoj prišteta k rodbini in je bila čisto domača. Vedrilo se ji je lice, rada se je pogovarjala o kmečkih stvarih in zgodbah, ki so ji dotlej bile neznan svet. Negovali so jo vsi kakor sestrico, osobito pa so bili zamaknjeni, kadar je v svoji kamrici opravljala ročna dela in zraven s srebrnim glaskom prepevala lepo pesem:

Delajmo, delajmo nova kolesa,
da se popeljemo v sveta nebesa,
Angelci piskajo, dušice vriskajo,
da so nebesa vesela...

Kadar pa se je spomnila na svoj dom in na svojo težko usodo, si je vedrila nežno dušo s pesmijo:

«Kadar mi boste balo nakladale,
balo nakladale, v skrinjico spravljale,
pečo mi šlarasto dobro zavijte,
vrhu vsega jo blaga položite,
pečo najprvo bom potrebovala,
z njo srčne rane zavezovala...»

Ko je nekoč zopet tako otožno prepevala v svoji kamrici, je njen prijatelj,

mo, toda želimo si miru pred njim. Z njim lezejo počasi v šeslesarsko deželo tudi drugi gospodje od SKS, ki so sicer svoječasnno vrgli g. O. in so sedaj z njim zopet prijatelji. Jim bo treba malo posvetiti tem silno «značajnim» bratcem. — Demokrat.

SV. ŠTEFAN PRI ŠMARJU. Tukaj pri nas se g. Kotnik, farovška kuharica, župnik in Kramarjevi zelo jezijo, da njihovi klerikalni tigri, odnosno poslanci, kar križem držijo roke v Beogradu in samo lepo dijete vlečejo za svojo lenobo. Ker nam ti priljubljena «Domovina» razkrinkuje njihove lumparije, te je začela milostljiva Kotnica preganjati in tvoje naročnike nagovarjati, naj te pustijo itd. Ta bo slabo naletela, kajne? Pa drugič več!

ŠT. PETER POD SVETIMI GORAMI. Tukaj se je vršil 25. marca t. l. javni demokratski shod, pri katerem je bilo nad 100 poslušalcev vseh strank. O političnem in gospodarskem položaju sta govorila gg. Malgaj iz Zibike in Vidgaj iz Rogaške Slatine. Govornika sta napravila v svojem dvournem govoru jako dober vtis na poslušalce, ki želijo še več takih shodov. H koncu zborovanja so se naprednjaki drugih naprednih strank izrekli za skupni napredni blok.

SV. TROJICA V HALOZAH. Preljuba «Domovina»! V resnici že komaj čakamo dneva v tednu, ko nas ti obiščeš in nam sporočiš mnogobrojne vesti. Radi bi tudi iz našega kraja sporočili kaj veselega, pa žal tega ne moremo storiti. Že enkrat smo poročali o slabih npravstvenih razmerah tod okoli. Danes moramo znova pribiti, da razuzdanost nekaterih deklet in celo nekega zakonskega moža, ki smo ga že zadnjič omenili, nič ne pojenja. Posebno poštene vaščani v Gorencah se zgražajo nad odnošaji med taistim zakonskim možem in neko deklino. Naš okraj je zelo na slabem glasu. Povemo pa, da poštene ljudje ne bomo tega več trpeli, temveč bomo enkrat pred vso javnostjo razkrili rav-

nanje ljudi, ki našim lepim krajem krađejo ugled. Zaeikrat pričakujemo, da se javni škandali ne bodo več ponavljali. — Invalid.

ZIBIKA. Krajevna organizacija JDS v St. Janžu je imela odborovo sejo v nedeljo 13. t. m. ob polnoštevlini udeležbi odbor-nikov. Med drugimi razpravami, ki so bile na dnevnem redu, se je izrekla soglasno za-upnica ministru n. r. g. dr. Gregorju Žer-javu in našemu edinemu slovenskemu demo-kratskemu poslancu Reisnerju. — Vsi v tej gostilni navzoči (tudi dva klerikalca) so odobraval postopanje poslancev Samostoj-nega demokratskega kluba, da je stopil v vlado. Poslanca Reisnerja prosimo, da se briga kakor do sedaj za naše gospodarske interese. Naša stranka v vladi naj pazi, da se prepreči uvoz italijanskega vina v našo državo. Nasprotno pa bi bilo nujno potrebo, da se poskrbi za izvoz našega vina, da se tako obvaruje vinogradništvo bližajoče se pogibelji. Nadalje naj se zavzamejo naši pos-lanci za to, da se spremene nepravilne takse, n. pr. takse za šolska izpričevala v ljudskih šolah, po deželskih gostilnah, kjer se na leto iztoči komaj od 800 do 1000 litrov vina, itd. Tudi naj se pravilno razdelijo dav-ki, kajti v enem okraju se pobirajo davki na vozove itd., v drugem sosednem okraju pa ne. — O d b o r.

Delavski glasnik KAZEN.

Na željo naročnikov «Unije», ki je prenehala izhajati, prinašamo konec povesti «Kazen», ki se glasi takole:

Bilo je nekaj mesecev pozneje. Katinka je bila toliko boljša, da ji je zdravnik dovolil, da sme malo iz hiše.

Tedaj pa je imelo priti najhujše. Katinka je nepričakovano prejela poročilo, da zahteva Mirko ločitev zakona.

V divjem obupu se je zaprla v svojo sobico in zaklenila vrata, da je ne bi nihče videl v njeni žalosti in bolesti. Vrgla se je na tla na preprogo in vpila in tolkla z rokami okoli sebe. Nazadnje pa je vse utihnilo; njene moči so opešale...

Ko je ni bilo na izpregled in ko so s silo odprli njeno sobo, so jo našli kraj zelene preproge v mlakuži krvi z bolestnim izrazom na obrazu, s stisnjenimi pestmi — nepremično, mrtvo...

Katinko so pokopali. Vse mesto se je udeležilo njenega pogreba. Prišli so tudi od drugod, da jo spremijo na zadnji poti. Prišel je Bojan s svojo soprogo in med prvimi vrgel tri lopatce prsti na njeno krsto. V ozadju je stal Ivan Škrjanček in nekdo je videl, da se mu je zasvetila solza v očeh, ko je zagrmela zemlja v njeno jamo. Prišla je tudi stara njegova gospodinja in zinolila očenaš za njeno dušo. Smrt vse odpušča in tako je bilo tudi Katinki vse odpuščeno... Saj se je dosti pokorila za svoj prestop v mladosti! Prišel je inženier Cimić in prišli so še mnogi drugi — samo Mirkota ni bilo!

Mirko je prišel z vlakom. Prej sploh ni mogel priti in tako je zamudil pogreb. Sedaj je hitel sam na pokopališče, da stori svojo zadnjo dolžnost. Pred svežo gomilo je postal in položil nanjo venec, ki ga je prinesel s seboj.

Ko je odhajal, je črno oblečena ženska dvignila pesti in zaklicala za njim: Morilec! Nato pa se je približala grobu in v poltemi začela brskati med množico vencev. Ko je našla tistega, ki ga je iskala in ki je imel napis: «Ljubljeni ženki — žalujochi soprog», ga je ježno pograbila, raztrgala trakove na njem, ga odnesla in vrgla čez zid na polje.

dragi Jošt, potihoma odprl vrata, položil roko na njeno ramo in vprašal:

«Milica, zakaj mi poješ to žalostno pesem? Veš, meni to srce topi...»

«Ej, ljubi moj Jošt, tudi meni je hudo pri srcu; zle slutnje mi najavljajo, da bova še oba nesrečna. Ti še ne poznaš hudobije in moči plemenitašev.»

«Nič se ne boj, srček, čuval te bom kakor sokol z očesom in živim srcem.»

«Vidiš, Jošt,» se lahko nasmehne Milica, «saj to je ravno tolažba, ki mi daje moč in zaupanje v bedi.»

Hladna jesen je nastopila. Plemenitaši, kar jih je ostalo doma, so začeli po prostornih gozdljih prirejati velike love. Tudi kmpoljski Lenard je od Maksimilijana, brata kolovškega graščaka, prejel povabilo, naj pride Kolovčanom pomagat lovit. Lenard se je opravil v najboljšo lovsko obleko, vzel s seboj tri hlapce in odjezdil k prijatelju. Jezdili so po Rimski cesti do Lukovice, od tam pa po stranskih potih dalje čez brdo proti Rovom, kjer je tiste čase stal na strmi pečini mogočni Kolovški grad; dandanes pa so tam same razvaline, le spodaj v nižini še graščina nosi isto ime.

Na Kolovcu je bilo zbranih že več drugih odličnih gostov iz sosednjih gradov, tudi par Kamničanov je bilo poleg. Osobito je bil zgovoren plemenitaš z Malega

gradu (tudi ta grad, ki je stal sredi kamniškega mesta na holmcu, je sedaj v razvalinah). Ko je bila zbrana družba vseh povabljenih, so se takoj odpravili v gozdovje. Lovska sreča jim je bila mila, plen se je množil in zvečer je na vse to sledila bogata pojedina. Vrstile so se pripovedke in dogodbe, in tedaj je malograjski plemenitaš začel med splošnim zanimanjem pripovedovati, da je nedavno v Črnem grabnu bil napaden žrebkarjev sin Jošt s svojimi spremljevalci, toda zgodilo se nikomur ni ničesar, temveč je Jošt na lepem pripeljal s seboj domov krasno deklico, ki bi bila lahko ponos vsakega gradu.

Pri teh besedah je Lenarda nekaj ošinilo in hlastno je povzel besedo z vprašanji, kakšno je to dekle in še več drugega. Zvedel je dosti, še preveč...

Torej Milica še živi! Sam zlodej vedi, na kak način se je vse to moglo zgoditi. Kak odgovor bo sedaj Lenard dajal strogemu gospodarju, ko se povrne domov? Vendar pa Lenard o vsej stvari le ni bil popolnoma prepričan in si je ubijal v glavo, da morda gre samo za sličen zagonečen slučaj; toda vest ga je težila in pri srcu mu je bilo tesno. Izgovoril se je, da mu ni dobro, kar mu je lovska družba rada verjela, saj je itak že bila pozna nočna ura.

Lenard je s svojimi hlapci žurno osedlal konje, in zdirjali so divje proti domačemu gradu. Tu je Lenard hlapce takoi odpravil

spat, sam pa se skozi zadnja vrata splazil z dvorišča in se podal pod tisto usodno lipo, kjer bi morala biti pokopana Milica. Brskal je naglo, zemlja je bila zrahljana. In kmalu se je Lenardu nudilo grozno spoznanje. Krsta, ali bolje rečeno zaboj, je bil v resnici prazen...

Kakor blazen ris je Lenard pohitel nazaj v grad in naravnost planil v sobo svoje sestre. Uršula je bila ob tej novici čisto brez uma, tarnajoč: «Ojej, ojej, kaj pa sedaj! Pač če je deklini pomagal Bog, naj naju podpre sam peklenšček!»

Lenard je stopal po sobi sem in tja, kakor jetnik v zaporu. Dolgo je molčal in buljil predse, končno pa se obrnil k Urški z obupnim vprašanjem:

«Povej, ali ni izhoda?»

Uršuli je odleglo in priliznjeno ga je začela tolažiti: «Potrpi, potrpi, dragi bedak. Bo že šlo, pravkar sem se domislila... in tako mora biti! Le poslušaj: ako se vrne Juraj domov, mu mirnega srca natvežemo, da je deklina pobegnila z nekim pritepen-cem in da sva z velikim trudom doznala, kod se potika. Spravljala sva jo domov pa ne mara, deklina neubogljiva. Naj gre Juraj sam ponjo. Tudi lagati, kakor bo znala Milica njemu jadicovati, bom znala tudi jaz. Verjemi, da bo Juraj meni verjel, in midva se lepo izliževa, Lenard. Ampak to je le za skrajno silo povedano, morda se da še poprej kaj drugače ukreniti. Pač

Kmetijski pouk

SLUČAJNI NAKUPI SADNEGA DREVJA.

Pri nas se rado zgodi, da kupujemo drevje šele takrat, ko ga je treba saditi. In takrat ga kupujemo večkrat le slučajno, ko pridemo v mesto in vidimo sadno drevje na prodaj. Slučajno ga zagledamo in kupimo. Doma ni še nič pripravljenega za saditev, ne prostor ne jama. Naleteli smo slučajno na lepo drevje in ga kupili.

Kaj hočem s tem povedati? Nič drugega kakor to, da se delajo pri nas novi nasadi drevja pogostoma v zadnjem trenutku, brez prejšnjega preudarka in načrta. Zaradi tega ni nič čudnega, če smo glede sadjereje tam, kjer smo. Sadimo, kar nam pride v roke. Pri takih nakupih niti ne vprašamo za sorto. Zadovoljni smo, da vemo, ali smo kupili jablane ali hruške. Da na ta način ne more sadjarstvo uspešno napredovati, je jasno. Prav ta mešanica različnih manj in več vrednih sort je največ kriva, da se ne more sadna kupčija pri nas prav razvijati.

Če hočemo naše sadne pridelke bolj v denar spravljati, potem je treba, da gojimo naše sadjarstvo smotrno. Drevje za nove nasade je treba o pravem času naročiti, že jeseni ali pozimi, in iz drevesnice, ki je zanesljiva in ki oddaja sadne vrste, ki so prav imenovane (etiketirane). Vsak posestnik mora biti že jeseni ali do zime na jasnem, če bo kaj sadnega drevja sadil, kam ga bo sadil in kakve vrste bo sadil. Potem naj pa potrebno drevje naroči, da ga za gotovo in o pravem času dobi. Slučajni nakupi naj pa prenehajo. Ako bi pri nas tako ravnali in izboljšavali obstoječe nasade po določenem načrtu, vse drugače bi lahko ta panoga uspela.

morava paziti na vsako ugodno priliko! Saj sva si edina v vsem, kajne, Lenard?»

«Rečem ti, Uršula, nisi zastoj prava Evina hči.»

To je pomenilo, da je stvar dobro rešena...

Par dni po tem dogodku in razgovoru gre Lenard znova k Dihurki. Takrat se je malo dalje pomudil pri njej. Šlo pa je tudi za važno zadevo. Nagovoril je Dihurko, naj gre k Plavcu vohunit, če se tam resnično nahaja Milica. Dihurka je za par zlatih cekinov rada pristala na to, in tako je prišla stvar v nov tek.

Vrnivši se v grad je Lenard po kosilu sklical na dvorišču vso družino in ji ostro zabíčal, kaj in kako mrajo vsi govoriti gospodarju Juraju, kadar se povrne. Družina je seveda pritrdila, le stari zvesti hlapec Kozma je malo mrmraje stopal v hlev in tam dejal svojima hrabrima mlajšima tovarišema:

«Priateljčka, v našem gradu se obetajo še čudne reči. Pa če nam bo trda predla, lahko še zmerom odnesemo pete. Poprej pa utegnemo še mi katero po svoje zagosti. Tale Lenard mi ni nič všeč. Rad bi ga enkrat videl zaplesati, da bi mu malo pošla sapa!...»

Hlapca sta se staremu Kozmi v znak pritrdjevanja zadovoljno namuznila, in nato so nadaljevali svoje delo.

(Dalje prihodnjik.)

Napredujmo tedaj tudi v tem pogledu in ne sadimo drevja, ki ga slučajno zagledamo in ki ga ne poznamo, ne po sorti ne po izviru. Zagotovimo si potrebno drevje za nove nasade o pravem času in v pravih vrstah. Napake, ki jih delamo pri sadnem drevju, se ne dajo popraviti v enem letu, ampak moramo zaradi njih trpeti leta in leta in tudi cele rodove.

Gospodarstvo

TRŽNI PREGLED.

ZITO. Cene so sicer zelo nestanovitne, vendar so spremembe neznatne. Izvaža se zelo malo, ker so inozemcem naše cene previsoke. V Bački se je prodajala zadnje dni pšenica po 317 do 320 Din, pšenična moka «0» po 505 do 525 Din, turščica po 230 do 235 Din, ječmen (teško blago za pivovarne) po 340 Din, oves po 255 Din in otrobi po 215 Din, vse za 100 kg na debelo.

ZIVINA. Cene nekoliko slabijo. Vsaj na zadnjem zagrebškem letnem sejmu so nekoliko padle, cene boljši živini so precej poskočile. Za kg žive teže so bile na tem sejmu nastopne cene: voli prvovrstni, najboljši 14.50 do 16 Din, drugovrstni 13.50 do 14 Din, tretjevrstni 11.50 Din, biki 13.75 do 15 Din, krave prvovrstne 12 do 16 Din, drugovrstne 10 do 12 Din, tretjevrstne 8 Din, teleta prvovrstna 20 do 21 Din, drugovrstna 15 do 16 Din, svinje poldebele 20 do 22 Din.

KRMA se je na zadnjem zagrebškem sejmu trgovala: seno po 62 do 75 Din, ošava po 150 Din, detelja po 112 do 125 Din za 100 kg.

= Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo dne 15. t. m. (v devizah): 100 avstrijskih kron za 11½ do 11½ pare, 1 dolar za 80 Din 12 par do 81 Din 12 par, 100 italijanskih lir za 357 Din 85 par do 360 Din 85 par, 100 čekoslovaških kron za 239 Din 75 par do 242 Din 75 par, 100 švicarskih frankov za 1418 do 1428 Din, 1000 madžarskih kron za 96½ pare do 1 Din 26½ pare.

= Kmetijske razstave. Ministrstvo za poljedelstvo in vode bo jeseni priredilo v vseh večjih mestih v državi poljedelske razstave raznih pnaog poljedelstva. Namen teh razstav je obenem tudi, poučiti poljedelce, kako je najuspešneje obdelovati zemljo.

= Cena hišam v Vojvodini. Iz vseh krajev Vojvodine prihajajo poročila, da so cene hišam posebno po vaseh in manjših mestih zadnji čas zelo padle. Lično zgrajena hiša se lahko sedaj kupi že za 40—50.000 dinarjev.

Prosveta

Julius Zeyer: Tri legende o razpeln. Iz češčine prevzel dr. Bradač. «Prosveti in zabavi», 5. zvezek. Založila Tiskovna zadruga. V Ljubljani 1924. Cena vezani knjigi 20 Din, s pošt. vred 1 Din več. — Izmed leposlovnih del znamenitega češkega romanopisca Juliusa Zeyerja so «Tri legende o razpeln» prava umetnina. Idejno predstavljajo povelicanje ponižanega naroda, ki ga poviša trpljenje. Prva legenda pripoveduje o praškem umetniku Inultu, ki se trudi, da bi upodobil Kristusa, druga o toledskem židu, ki smutno sovraži kristjane, a tretja je zajeta iz narodnega trpljenja slovaškega naroda. Knjigo prav toplo priporočamo.

Beleške

+ Mariborska dva klerikalna lista, ki enega zmerjajo za «Slovenskega Slepjarja», drugega pa za «Stražo», imata zadnje čase obilo opraviti z našo «Domovino». Seveda mi to razumemo, saj to je poklic vseh klerikalnih listov, da pod zaščito svojih poslancev kot odgovornih urednikov blaznijo proti vsemu, kar po resnici in pravici odkriva klerikalno gnilobo. «Domovina» si šteje v nemalo čast da dosledno in možato odpira poštenemu, toda prevaranemu slovenskemu ljudstvu oči. Bevskanje zaplotnih klerikalnih lističev, njihove brezprimerne podlosti in očitne laži nas že nič več ne vznemirjajo. Misijoni so grmeli proti nam, prižnica in spovednica sta se zlorabljali za gonjo proti «Domovini». Zaman! Naši prijatelji so se pomnožili. Pomilovalno gledamo na klerikalna zavijanja, ki naš list samo priporočajo. Kdor je še doslej šel nad nas s kolom in blatom, je končno sam padel v lastno močvirje. Dosedanje izkušnje nam potrjujejo, da smo na pravi poti.

+ Radičevski poslanci, ki so se spočetka v Beogradu vzdrževali na stroške svojih organizacij in žuljev svojih zaslepljenih volilcev, so se prošlo soboto le ojunčili k temu, da so vzeli pri skupščinski blagajni prve dnevnice. Vsak radičevac je dobil po 17.000 dinarjev, vseh 63 skupaj torej 1.041.000 Din, ali da se izrazimo po republikansko: nad 4 milijone kron. Naravno, da so te vsote dobro došle marsikateremu poslancu-seljaku ravno sedaj za Veliko noč, zato so prav zadovoljni in Radič jih ne bo več mogel odvaditi pobiranja dnevnice. Drugo vprašanje pa je, ali bodo radičevci sedaj svojim organizacijam vrnili, kar so spočetka potrošili na njihov račun. Verjetno je, da ne. In tako mora hrvatski seljak z žulji vzdrževati svoje poslance na dva načina: najprej z izmozganim denarjem za stranko in nato še z davki za dnevnice. Lepo je tako «človečansko» republikanstvo!

+ Kakor star voz, cvileč navkreber, ker mu manjka mazila, tako zavija klerikalni «Domoljub» o samem centralizmu. O kuluku ne more več, ker so klerikalni kuluk odpravili samostojni demokrati. O zaslugah klerikalnih poslancev pa tudi ni kaj povedati, ker so se gospodje za veliko noč vrnili domov s praznimi rokami. In ker «Domoljub» meni, da mora vse meriti po nesposobnih klerikalnih poslancih, zmerja nesramno slovenske demokrate. Naj le škriplje in zavija, včasih je njegov voz imel kaj mazila, zdaj pa že tistega nič več.

+ Kaj je s SKS? vprašujejo po deželi pristaši SKS, kolikor jih še je. V «Kmetijskem listu» namreč berejo, da je g. Pucelj popolnoma pri srbskih zemljoradnikih, na drugi strani pa se doznava, da se preko svojega zaupnika g. Dobnika veže z Radičem. Drži z opozicijskim blokom, v katerem ima veliko besedo dr. Korošec, na drugi strani bi pa rad bil najhujši pobijalec slovenskih klerikalcev. G. Pucelj je s svojimi zelenimi generali povsod in nikjer. To je pa res imenitna — samostojnost.

Pobožna mati.

Katehet (v šoli): «Kateri je Gospodov dan?»

Ivanček: «Ne vem!»

Katehet: «No, kdaj pa gre tvoja mama v cerkev?»

Ivanček: «Kadar ima novo obleko.»

ZABAVNIK

Marko Dobrovec:

Vstajenje

Velika noč črez polja,
livade, šume gre
in kliče z glasom žarkim
v doline in goré:
«Zaspanci, hej, vstanite,
pomlad je davno že!»

In zvončki beloglavi
radostno zacingljajo,
vijolice vzdíšijo,
trobentice šušljajo:
«Saj smo že davno tukaj,
že cveti nam vihrajo.»

Ob vrtu breskev stara
je skromno zadržtela:
«Preveč je mene zeblo,
da bi se razcvetela.
Zdaj solnce greje tde,
zdaj bom ozelenela.»

Na hruški stoka škorec:
«Pomladi ni še prave:
se zakesnelo letos
vstajenje je narave.
Pomladi se mi hoče
živahne in vihrave!»

«Pozdravljena nam bodi,
Velika noč vesela,
poženi hlad za gore!»
livada je vzplamtela.
«Glej, čutim v sebi silo,
ki rada bi živela.»

Na glavi s cvetno krono
prek dolov in gorá
Velika noč koraka:
z njo topel dih šušlja
in solnce žarke zlate
razsipa v rast z neba.

Zvonko Ermenec:

Pastirska idila

Vas je zavita v pajčolane jutranjih meglic, v vijoličasto modrikaste koprene, ki jih dihajo vaški dimniki v pomladansko jutro. S kmetjskih dvorišč pozdravljajo petelini z glasnim kikirikikanjem novi dan. V hlevu vdove Reznice je zamukala Dimka.

«Saj že grem, Dimka moja!» je zaklicala Reznikova Lizika, mlado dekle polnih lic in krepkih udov, ki se je prikazala pri vratih z golido v eni, s košem sena v drugi roki: «Kakšna nepotrpežljivost! Saj ne gori voda; se že še napaseš, naužiješ gozda in trav. Tudi jaz, tudi jaz se veselim paše, Dima,» je dahnila s pritaženim, komaj slišnim glasom kravici v veliko, kosmato uho, da je nevoljna zamahnila z glavo, ker jo je zaščegetala rahla dekličina sapa. Pa ji menda ni veliko zamerila; ozrla se je vanjo z velikimi belimi očmi, češ, kaj neki ti je, dekle, da si tako veselo razposajeno.

«Veš, saj veš, Janček Prelesnikov pase nad mlinom za vasjo. Danes prižene prvič

po dolgi zimi,» je šepnila drugič, razodela živalci tajno novico, izvor njene razigranosti. «Manica Ozimova mi je povedala sinoči.»

Potolažila se je Dimka, ko ji je zavallala obilni zalagaj sena v jasli. Pričela je hrustati suhe bilke; Lizika pa je sedla na trinožec, primaknila se k vimenu in pričela molsti.

Hitro je bila danes gotova. Z nogo je sunila stol na stran, vstala in odbrzela z brhkimi koraki v hišo.

Rumenkasti plameni so prasketali na ognjišču, kjer je mati Reznica kuhala žgance.

Precedila je Lizika mleko, pristavila ga v železnem loncu k ognju. Nato pa je vzela veliko lončeno umivalno skledo, nalila pol škafa vode vanjo, zavihala bele rokavce, planila z rokami v hladno vodo, da je brizgnila na vse strani.

«Sveti Jožef in Marička, dekle, kaj pa ti je danes, da faflaš, kakor bi bila obsedena,» se je ogorčila Reznica, kateri je voda brizgnila v lice, ko se je pripognila, da podpiha na novo naloženim volenom na ognjišču.

Lizika pa je nagnila glavo nazaj, prasknila v smeh, ki je donel kakor smeh kraguljčkov na saneh v zimskem jutru.

«Vesela sem, mama, vesela! Zdi se mi, da sijeta na nebu dve solnci, veliki in svetli kakor velikonočni pomaranči,» je hitela med prešernim smehom, da se je videlo, da navihano laže in da je v tej laži srečna.

«Mladost, norost, čez jarek skače, kjer je most,» je navidez nevoljno zamrmrala Reznica, v srcu pa srečna, da bivata pod ubožno njeno streho sreča in smeh, da kraljuje zadovoljstvo v svetišču njenega doma.

Mati je med tem stresla žgance v skledo in jih polila z vročim mlekom.

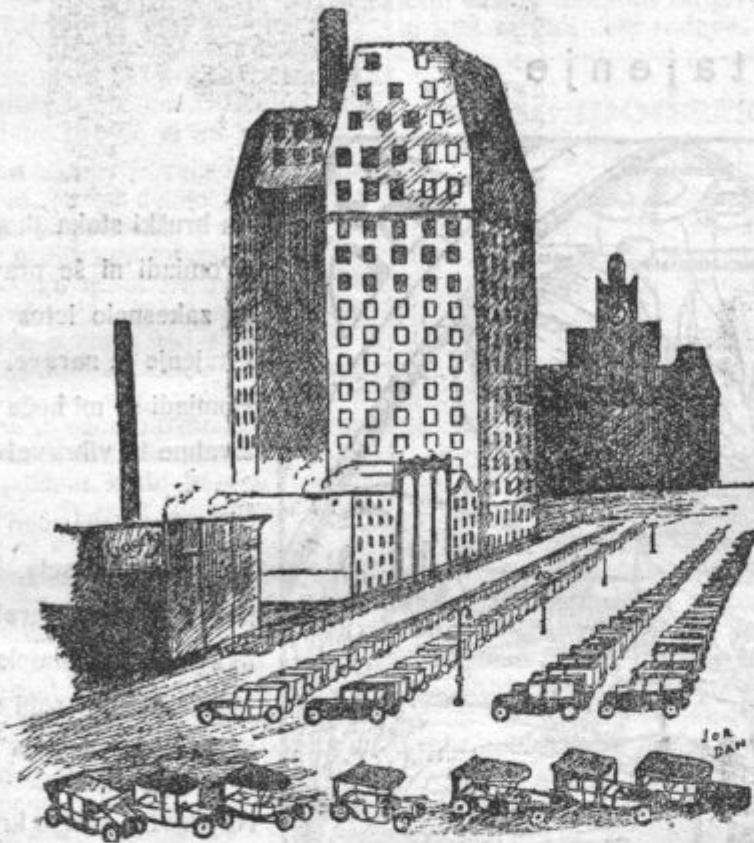
Sedli sta za mizo, pomolili molitvico k Njemu, ki je dal rasti ajdi, ji očeval cvetje v jeseni pred slano in ki čuva Dimko, da ima vedno dovolj mleka.

Ko je bila skleda prazna, je skočila Lizika vsa nestrpna pokonci, ogrnila rdečo, volneno ruto, vzela bič, ki ga ji je v jeseni napravil in umetno spletel Janček Prelesnikov, in ki nikoli ni padal po Diminemu hrbtu, odhitela v hlev, odklenila kra-

Ameriška industrija avtomobilov

Detroit, v letu 1906. še mesto z 230.000 prebivalci, katerih število je do konca l. 1923. poskočilo na 1.500.000, se ima za pomnoženje števila prebivalcev zahvaliti v glavnem silne-

troitu. V teh tvornicah se izdelujejo avtomobili s stroji v velikih množinah, kar omogoča hitro in ceneno izdelavo. Slatljenje cen avtomobilov, ki traja že dolgo časa, izvira baš iz Detroita.

mu razvoju in razmahu svoje industrije avtomobilov. Preko štiri milijone avtomobilov se je izdelalo v prejšnjem letu v Zedinjenih državah, od tega nad tri in pol milijona le v De-

troitu. Na naši sliki vidimo velikansko tvornico avtomobilov. Poslopje ima 17 nadstropij. Tudi to ogromno poslopje je nekaj za naše pojme skoro nemogočega.

Patron advokatov

Kakor znano, ima vsak stan kakega svetnika za zaščitnika. To se je uvedlo v srednjem veku, ko so bili stanovi organizirani po svojih »cehih« in si določili tudi svojega patrona, ki so ga častili, in je ta navada ostala še do danes. Tudi advokati so v srednjem veku dobili svojega patrona, in sicer sv. Miklavža. Ta je torej advokate zastopal pri Bogu, dočim se ne ve, kdo jih je pri peklensku.

Te dni pa je v Parizu zborovala zbornica francoskih advokatov in se je razpravljalo o tem, kako je prav za prav sv. Miklavž svoje dni mogel biti postavljen za advokatskega patrona, ko s tem stanom vendar ni imel nič skupnega. Zato je tajnik zbornice umestno poudaril, da sv. Miklavž ne more več biti advokatski patron, temveč se ta čast edino lahko poveri francoskemu svetniku sv. Ivesu, ki ima vse pogoje, da pred Bogom zastopa advokatski stan. Resnično, sv. Ives je bil v mladih letih študent in se je odločil za pravo. Ko je dovršil študije, je odprl odvetniško pisarno, končno pa prestopil k sodišču in bil pravičen sodnik. Ker pa je kot advokat zagrešil marsikateri advokatski knif, se je na stara leta silno kesal in se ves posvetil pobožnosti. Žejne je napajal, nage oblačil in bolnike tolažil. Tako je umrl kot božji spokornjenec in cerkev ga je kmalu proglasila za svetnika.

Tako je, pravijo francoski listi, na seji advokatske zbornice lepo razložil njen tajnik. Ta razlaga je napravila tak vtis, da so zborovalci soglasno odstavili sv. Miklavža in patronsko čast poverili sv. Ivesu, na katerega se morajo odslej odvetniki službeno obračati za posredovanje, ako imajo kako pravdno zadevo z Bogom in nebeščani.

Priporočajte in širite „DOMOVINO“!

vico, zavila ji glavo proti vratom, češ, Dimka, tam so vrata, tam prostost...

Rade volje je ubogala žival; pognala se je v tek po klanecu, da jo je dekle jedva dohajalo. Smejala se je Lizika čudni gonji, pri srcu ji je bilo prijetno. »Tako bom najprej pri njem v zatišju nad mlinom.«

Klanec je nehal, pot je zavila navkreber ob potoku, ki je čeblijal v globeli pod cesto. Skale, velike kakor domača peč, so ležale ob poti vse sive, zavite v baržun zelenega mahovja. V bukvah in kostanjih pa je žvrgolelo in gostolelo nebroj gozdnih sviračev.

Vijolice so kukale ponižno izpod grmovja v beli svet, ciklame so kimale, vse zardele, pozdrave jutranjemu solncu, ki je pravkar začelo lesti izza planin v ozadju.

Hoja v breg je utrudila kravo, ki je stopala radi tega počasneje, obstajala in mulila zelene šope ob poti.

Zdaj pa zdaj je jutranji vetrič zavel nizdol po grapi, prinašal tajnostno šumenje vode, drveče preko jeza pri mlinu. Še kakih deset korakov in izza ovinka je pogledala Lizika siva streha starega mlina, čepeča med zelenjem stoletnih bukev, poslušajoča skrivnostno ljubimkanje mladih listov.

Kolo je počivalo, žleb, napeljan ob njem, pa je sipal milijone belih biserov na skale pod tolmunom. Rumeni solnčni žarki so plesali z vodnimi curki jutranji ples; ko pa so se poljubljali, so se kresali

njihovi poljubi v vseh mavričnih barvah, ki so oklepale v velikem loku mlin kakor svetniški sij, ki ga nosijo zlati svetniki na oltarjih vaških cerkvic krog glave.

Korakala je Lizika mimo mlina. Hladno je zavelo mimo njenih lasnih kodrov, ki so poredno kukali izpod bele naglavne rute, da so se zazibali in pokrili sinji njeni očesci.

Že je hotela mimo, ko se je Dimka sklonila, pomočila nozdrvi v vodo, povohala, poiskala mirno gladino, nato pa željno srknila, pogoltnila z užitkom curek vode, ki je grgraje zginil v njeno široko grlo. Pila je, pila, požirala, da je Lizika vzklisknila vsa vzradoščena:

»Dimka, tebi še bolj diši potočnica nego meni tvoje belo, gosto mleko. Nehaj vendar, saj popiješ ves potok. In zeblo te bo, zeblo!«

Nič ni slišala Dima njenega svarila, srkala je počasi, enakomerno dalje.

»Moram pa res pokusiti, če je res tako dobra ta voda,« je dejala deklica, ko je videla, kako malo se zmeni žival za njen opomin. Pokleknila je na mahovito skalo, zajela z obema rokama vode in nesla radovedna k ustom.

Srknila je, pomlaskala z jezikom, popila, pomislila malo, potem poploskala z rokama in se zasmejala na ves glas:

»Joj, Dimka, saj to je čisto navadna voda, kako je mogoče, da ti tako diši!«

Kravica pa se je med tem že napila in cepetala dalje po poti.

Tisti hip pa završi veja stare bukve, ki je molela čez cesto. Z drevesa skoči nekaj težkega naravnost pred dekle. Zgodilo se je to tako naglo, da je stalo tisto »nekaj« pred njo, še preden je mogla pomisliti, kaj bi utegnilo biti.

Pred njo, je stal Prelesnikov Janček. Kakšen dečko!

Noge gole do kolen, vse rjave, ožgane še od lanskega solnca, v sivih hlačah iz jelenje kože, viseče na dveh zelenih naramnicah, križajočih se na plečih v podobi križa. Srajca, domača hodnična, spredaj odpeta, bela kakor sneg. Kakor griva ognjevitih vrancev padajo črni lasje na pleča, ušesa in oči. Dvoje oči, za katere bi ga lahko zavidala planinska srna, svetita izpod črnih obrvi.

Takšen je stal pred njo.

»Janček!« je kriknila, nato pa zardela kakor velikonočni piruh prav do las. »Zakaj si me tako prestrašil?« je vprašala sramežljivo.

Pripognil se je k njenemu ušesu, poljubil jo na tilnik in zašepetal:

»Zato, ker te imam rad!«

»Janček, Janček, tega ne smeš,« je jecljala prestrašena. »Če kdo vidi, Janček!«

»Mlin je videl, bukve vidijo, potoček tudi. Še vaša Dimka mogoče. Pa to so

NEKAJ ZA MLADINO

Velika noč in mačice

*Kraljičica Velika noč
srrehaja se po loki
in trka na pomladni dvor
ob vodici globoki:*

*«Kje skrivate se, mačice?
Pomladni klic prespale
ste menda v toplih posteljah
in skrite ste ostale.»*

*«Poslušaj: ta poredni dež
okoli nas je rajal,
zatožiti ga moramo,
ker preveč je nagajal!»*

*«Aha, iz izbice je ušel —
Kje brezovka se moči?
Ze solnčece žari
in vam v pomoč pri-skoči.»*

Albin Čebular.

Zemljojedci

Okusi so sicer zelo različni, vendar si težko predstavljamo, da žive na svetu ljudje, ki jedo prst. In vendar je to resnica.

V Sudanu in v nekaterih drugih delih Afrike, v Južni Ameriki in v posameznih pokrajinah Indije ne jedo prsti samo otroci, temveč tudi odrasli. Prst, ki jo naplavi Nil, velja kot posebno dobra in se prodaja v oblikah našega peciva. Zemljo jedo posebno bledični ljudje, češ, da je prst dobro zdravilo proti tej bolezni.

V Zapadni Indiji je pokrajina Laos, kjer je razvito zauživanje zemlje kakor pri nas kajeenje in pitje alkoholnih pijač ali zauživanje opija.

Prst za uživanje se pripravlja na poseben način. Ljudje vzamejo prst iz rek, jo posušijo in zopet zdrobijo. Potem jo razmočijo,

pokrijejo z vejevjem in žgejo. Tako pripravljena prst je podobna čokoladi in se prodaja

ljivo, vendar se ljudje te strasti ne morejo odvaditi.

Naše slike kažejo pečeno prst v oblikah, ki se prodajajo na trgih.

Veverica in polžek

*«Polžek, hej, počakaj malo!
Kam se ti tako mudi?»
«V jaso moram, res, ni šala,
miška bolna tam leži!»*

*«Kaj, da je zbolela, praviš —
saj še včeraj iz gorice
šla ognjena je v pečo
in si nesla krač, potic.»*

*«Pst! Zares. Doma pa jedla
kar po vrsti je vso noč —
skoro počil bi trebušček,
nujna je sedaj pomoč!»*

Albin Čebular.

Strah ga je kakor cigana ovac

(Pripovedka.)

Pri nekem kmetu je stopil v službo ciganeček, da mu varuje ovce. Ko je nastopilo drugo jutro, je kmet zapovedal ciganečku, naj žene ovce na pašo, a zvečer, ko solnce zaide, naj

najini prijatelji. Vidiijo, slišijo, pa molče o vsem.»

«Porednež si, Janček, veš! Govoriš pa tako, kakor župnik lani ob žegnanju na prižnici. Pa kje je že dima naša, je vzkliknila, ko se je ozrla in zagledala Dima vrh klanca, ozirajočo se nazaj.

«Dima, počakaj!» je vpila Lizika in zdirljala v hrib; «Lizika, počakaj, kliče Janček za njo.

Dohitel jo je šele na vrhu, ko je že nagnala kravo k Prelesnikovi Sivi in Belli, ki sta pridno mulili sočno gozdno travo v Tihem logu.

Ravnica, porastla z redkimi bukvami in kostanji, je Tihi log. Tiho in mirno je tukaj kakor v naročju samega Boga. Samo kukavica često iz zelenja vprašuje svoj mehki: kuku.

«Ti, Janček, mene je skoro strah v Tihem logu. Nič se ne gane, ptički pojo tako redkokdaj tukaj. Najbrž je gozdiček zaklet?» je vprašala s strahom v očeh.

«Jaz vem zgodbo Tihega loga,» je dejal skrivnostno in samozavestno Janček. «Babica naša, ki je umrla, kakor veš, lansko jesen, mi jo je povedala nekoč, ko sem ji držal štrene volne, da jih je zvijala v klopčiče. «Ker si bil tako priden danes, ti pa povem to čudno zgodbo o dolu, ki molči kakor mirlič noč in dan, poleti in pozimi. Tukaj na ta štor sediva, pa lepo poslušaj to zgodbo, ki je tako kratka pa

tako žalostna, da je človeku kar tesno pri srcu, kadar jo sliši.

Sedla sta na štor. Lizika ga je objela krog vratu, oči pa uprla radovedno vanj, ki je začel pripovedovati:

«Živel je na onemle hribu pred mnogimi stoletji vitez, lep kakor večerna zar-

ja o kresu, močan kakor Samson v svetem pismu. Delal pa ni drugega, kakor na lov je hodil, pobijal in moril je srne, jelene, košute in druge gozdne živali.

Na mestu pa, kjer stojijo sedaj v Tihem dolu štiri največje bukke, je stala preprosta ogljarjeva kočica, pokrita s smre-

kovim lubjem, obdana z majhnim vrtičkom. V njej je živel stari ogljar s hčerko Zoro. Živela sta mirno in zadovoljno v svoji revščini.

Prigodilo se je pa, da je na lovu prišel mimo kočice lepi mladi vitez ravno zvečer, ko je solnce zahajalo. Hčerka ogljarjeva je zalivala rože na vrtu. Bila je sama najlepša roža med njimi, cvetoča v mladostni lepoti. Približal se ji je vitez na konju in jo poprosil, ves očaran njene lepote, za rožo.

«Pa čemu Vam bo, zlahtni vitez, roža z ogljarjevega vrta, ko imate na svojem gradu rož vseh vrst, kolikor Vam jih srce poželi?» je vprašala hčerka lepega viteza.

«Za spomin nate, najlepša roža, kar so jih kdaj videle moje oči. Na svojem srcu jo bom nosil, da mi bo tvoja podoba vedno pred očmi, da bom podnevi in ponoči, v sanjah in bedeč, mislil samo nate, gozdna moja vila.»

Dala mu je vsa zardela najlepšo rožo, kar jih je bilo na vrtu. Z rožo pa mu je dala tudi srce. Odjahal je vitez v grad na hribu, sanjal o roži, najlepši vso noč.

Drugega dne, še preden je vstalo solnce iz zlate svoje postelje, je stal vitez pred kočico in se pogovarjal z dekletom, ki je ravnokar vstalo in se veselilo lepote belega dne.

Milijoni ptičev so prepevali tisto jutro božjo slavo v logu. Srne so se pasle nemoteno po logu, košute in jeleni brezskrb-

jih zopet prižene domov. Ciganček žene ovce na pašo in jih pusti, da se pasejo po svoji mili volji. Ovce so se mirno pasle, toda cigančka so morale silne skrbi. Kaj bi ga tudi ne, ko še doslej ni nikdar čuval ovac. Skrbelo ga je posebno to, ker mu je gospodar zapovedal, da prižene ovce domov, ko se zmračí, a njega je bilo strah ponoči.

Solnce se je bližalo zatonu. Še malo pa bo zašlo. Čas je, da poženem ovce domov, je mislil sam pri sebi ciganček. Toda gospodar mi je rekel, kadar se zmračí. Kdo ve, kdaj se bo prav za prav zmračilo.

Solnce je zašlo. Na jasnem nebu se je pojavil mesec, ki je obseval zemljo, da se je videlo kakor podnevi. Ovce so se dobro napasle in so že ležale. Poleg njih je sedel tudi ciganček. Gledal jih je, kako ležijo, in videl, da gibljejo s čeljustmi. Prežvekovala so, toda ciganček ni vedel, da prežvekujejo, ker še tega ni nikdar prej videl. Nedvomno si brusijo zobe, da me požrejo, je mislil ciganček ves preplašen, vzel svojo torbo in pričel bežati. Ko so ovce videle, da pastir teče, so mislile, da jih kliče za sabo in so vse na mah pričele meketati in dirjati za njim. Ko je ciganček to videl, se je še bolj preplašil in se pognal v tek, kolikor so mu noge dale. Toda ovce so drle za njim.

Končno se je ciganček utrudil, nekoliko od strahu in nekoliko od bežanja, da je še komaj mogel hoditi. Glas zvonca, ki ga je nosil oven, ga je uveril, da se mu ovce vedno bolj bližajo. Zbral je zadnje sile in se ponovno pognal v tek. Kmalu je ugledal v bližini veliko močvirje. Takoj si je mislil, da skoči v močvirje ter se reši pred nevarnostjo, misleč, da ga bodo tamkaj pustile ovce na miru. Kar je mislil, to je tudi storil. Toda glej, drugo še večje zlo! Ko so ovce videle, kje je njihov pastir, so obklopile močvirje in pričele še krepkeje meketati. Dolgo časa so ostale ovce okrog mlake, a ko so videle, da njihov pastir ne pride več ven, so se razšle. Jadni ciganček je namreč v močvirju utonil.

no dirjali, veseleči se življenja, čez drn in strn. Veselo je bilo takrat v Tihem dolu, ki pa se ni imenoval tako.

Tisto jutro je povedal vitez preprosti deklici, da jo ljubi, da jo bo ljubil pred vsem svetom, da jo popelje na grad, kjer ju bo poročil grajski pater.

Deklica je bila presrečna. Tudi njej se je vnelo srce za krasnega viteza in je gorelo s plamenom, ki ne ugasne nikdar.

Redno je prihajal vitez na obisk v ogljarjevo koč, tudi po večkrat na dan.

Stari ogljar pa je trepetal v skrbi za srečo svoje hčerke, ker nenaravna se mu je zdela ljubezen med mladim bogatim vitežom in preprostim dekletom. Slutil je zlo, toda prepričati ga ni mogel. S trepetajočim srcem je zrl bodočnosti nasproti, vprašujoč se s strahom, kdaj se zruši vsa krasna stavba te velikanske sreče v prah, v brezmejno gorje.

In dočakal je strašni dan, ko je vstopila v mirni dom nesreča, velika in strašna, da je zaškrpala vsa koč od slemena do temeljev, ko je vstopila skozi vežne duri.

Prišla je namreč v goste na grad mla da plemkinja, z očmi črnimi kakor oglje, lasmi kakor biserne kače, telesa kakor vila planinska,

Zato se tudi danes reče tistemu, ki se brez vzroka plaši: strah ga je kakor cigana ovac.

Senčne podobe

Mladina pa tudi odrasli ljudje se radi igrajo s senčnimi podobami. Za to sta poleg spretnih prstov potrebni še bela stena in prav svetla luč. Nastopne slike nam prikazujejo, kako približno je treba s prsti ravnati, da si pričaramo na steno senčno podobo. Ker imajo nekateri prste daljše, drugi krajše, si mora vsakdo nekoliko po svoje prikrojiti položaj prstov, da se mu podoba posreči.

Postavimo si torej zvečer svetiljko na mizo ter stopimo med svetiljko in steno, pa lahko uprizorimo celo igrice. Najprej se prikaže za j e c (slika 1), ki veselo skače, miglja z ušesi ter se postavlja na zadnje noge.

Komaj izgine zajec, more spretni igralec na prste hitro poklicati l i s i c o (slika 3). Ta

se požrešno ozira okrog, kam je izginil zajec. Toda zastoj, ne preostaja ji drugega, kakor da parkrat dolgočasno zazeha ter zbeži.

Prikazala se je namreč trda glava vola na paši (slika 3). Vol je neokreten in dolgo-

časen; ne ljubi se mu odpreti niti ust. Njegovi rogovi so sicer opasni, toda vendar mora zbežati.

Izza gozda je namreč nenadoma pogledala glava mrkega volka (slika 4). Volk se boji

vsakdo, ker tako strašno zeva, kakor da bi bil ravno kar požrl vola z rogovi vred. Volk odpre nekolikokrat široko usta — menda zato, da se ga bojijo mali gledalci, ki so, zatopljeni v igro, že kar pozabili, da so to le sence in da ni nič res.

Ko se igra neha, lahko mali gledalci ploskajo spretnemu umetniku na prste, če namreč že vedo, da je umetnikom po končani igri treba ploskati.

Obledela je slika gozdne ljubice vitezove v njegovem srcu. Zar oči mlade plemkinje je zabrisal prvo ljubezen, prečarala srce, da je gorelo odslej samo za črnooko princezino.

Neke noči sta odjezdila vitez in princezinja. Ni ju bilo več nazaj.

Takrat je prišla nesreča in gorje v gozdni dom.

Ob strašni novici je prebledela hčerka, zastrmela v strop in onemela za vedno. Nikoli več ni izpregovorila besede, zaprla se je njena duša v silni boli. Tudi solz ni točila. V srce so padale neizplakane, prežgale ga, da je neke majske noči počilo in je odletela prevarana duša v višave rajske. Pred hišo na klopici je sedela, ko je umrla.

Zvečer, ko se je vrnil ogljar domov in zagledal nesrečo, se mu je omračil um. Zlezel je na hrast pred hišo, napravil zanjko in se obesil. Potem pa je legla noč na zemljo.

Videle so drugo jutro ptice gozdno nesrečo, videle dvoje smrti; pobegnile so z glasnim čivkanjem v druge gozdove, da se nikdar več ne vrnejo. Sledile so jim vse druge živali, da je gozd kakor izumrl. Nikoli več ni začivkala v njem ptica, nikdar več dirjala po njem zverina.

Trupli sta strohnili, izpremenili se v prah. Kočica je razpadla. Zrastle pa so

tam štiri bukke kot v spomin prevarane ljubezni.

Ko je Janček končal, so blestele v Lizikinih očeh solze. Vse je bilo tiho, le krave so mulile sočno gozdno travo.

Tedaj pa je vstal Janček, stopil na štor, dvignil kazalec in sredinec desne roke v zrak in zaklical z močnim glasom, da je Sivka vsa osupla dvignila glavo in se ozrla vanj.

«Prisegam v nesrečnem Tihem gozdu, da nikoli ne zapustim moje Lizike tako kakor zlobni vitez. Lizika in nobena druga ne bo moja na veke! Amen.»

Potem pa je skočil k Liziki, jo objel in poljubljal njena usteca.

Deset let pozneje srečamo Liziko in Jančka, ko korakata skozi Tih log v spremstvu veselih svatov od poroke v Logarjev dom na koncu Tihega dola. Srečna sta, izpolnjena prisega ju bo družila do smrti.

Ko je vesela družba korakala mimo mesta prisega, so v vrhovih bukev prepevali kori ptičev kakor pred davnimi stoletji.

Lizika in Janček sta se srečna spogledala. Iz Tihega dola je zbežalo prokletstvo...

Tedenske novosti

* **Cenjenim sotrudnikom!** Radi preobilice gradiva je moralo izostati mnogo prispevkov naših sotrudnikov in dopisnikov. Pride prihodnjič. Želimo Vam veselo Alelujo in se priporočamo še za nadaljnje prispevke.

* **Priprave za kraljevo kronanje.** Kronanje kralja Aleksandra in kraljice Marije se bo vršilo še tekom letošnjega leta po starem srbskem ceremonijalu, kombiniranim s ceremonijalom starih hrvatskih vladarjev.

* **Dr. Žerjav pri kralju.** Te dni je bil na dvoru v avdienci voditelj slovenskih demokratov g. dr. Gregor Žerjav, ki je poročal kralju o političnih razmerah v Sloveniji. Kralj je izrazil željo, da bi imel rad natančne informacije posebno o razmejitvi z Italijo.

* **Smrti zavednega slovenskega duhovnika.** Na Otoku ob Vrbskem jezeru je nedavno umrl v visoki starosti odlični koroški rodoljub dekan g. Josip Peterman. Za časa nesrečnega plebiscita je ljubeznivi starček pomagal, kolikor je mogel. Bil je Jugoslovčan z dušo in telesom ter je ljubil brate Srbe s pravo bratsko ljubeznijo. Naj bi bil za vzgled mnogim našim duhovnikom! Bodi mu ohranjen blag spomin!

* **Občinske volitve na Koroškem.** Kakor smo že poročali, so se v nedeljo 6. t. m. vršile na Koroškem občinske volitve, pri katerih so se Slovenci v splošnem prav dobro držali. V nekaterih občinah imajo naši rojaki zaznamovati sicer malenkostne izgube, zato pa v drugih občinah tem častnejše pridobitve. Socialisti so v splošnem nazadovali, v nekaterih občinah celo po sto glasov. Zanimivo je, da je celo v Velikovcu prodrl kandidat slovenske stranke. Radi tega se Nemci zelo jezijo na narodne socialiste, ker se niso pridružili skupni nemški listi in so tako onemogočili izvolitve slovenskega kandidata.

* **Invalidom in drugim vojnim žrtvam v vednost.** Ker je celokupni odbor Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot, podružnice Ljubljana, podal ostavko, je po odredbi Izvršnega odbora v Ljubljani začasno do občnega zbora prevzel vse posle tov. Miroslav Benedik, kateremu bo prideljen sosveti treh članov. Poslovanje podružnice radi tega ne bo trpelo in se člani kot doslej še vedno lahko oglašajo v društvenih prostorih radi informacij in drugih poslov. Uradne ure bodo od 14. t. m. dalje ob ponedeljkih, sredah in sobotah od 9. do 14. ure, druge dneve razen nedelje pa od 9. do 12. in od 15. do 18. ure. O občnem zboru podružnice bo članstvo pravočasno obveščeno.

* **Ruski begunci v Jugoslaviji.** Po uradnih podatkih se nahaja v Jugoslaviji še okoli 20 tisoč ruskih beguncev, kakih 10 tisoč pa se jih je že vrnilo v svojo domovino.

* **Izčrpana kvota izseljencev v Zedinjene države.** Ministrstvo za socialno politiko opozarja vse interese, da ne vlagajo prošenj za izselitev v Zedinjene države, ker je do 1. julija kvota že izčrpana. Kdaj se bodo sprejemale prošnje za kvoto od 1. julija dalje, bo pravočasno objavljeno.

* **Jetika v naši državi.** Pred kratkim je izšla zanimiva statistika, ki osvetljuje strašne zdravstvene razmere v naši državi. Na jetiki umre pri nas vsako leto 50.000 ljudi. Najbolj tuberkulozno jugoslovansko mesto je Beograd. Poročila pravijo, da je vsaki deseti Beograjec bolan na tuberkulozi in da vsaki

stoti bolnik umre za to strašno zavrtno boleznijo. V vrsti mest sledi Beogradu najprej Sarajevo, kjer pride na vsakih 15 zdravih ljudi po en jetičnik. Tudi v Zagrebu in Ljubljani ni mnogo bolje. Naloga zdravstvenih oblasti je delati na to, da se ta rakrana našega naroda čimbolj omeji.

* **Koliko se spije alkoholnih pijač v naši državi.** Po statističnih podatkih je v naši državi okoli 194.000 gostiln in kavarn, tako da pride na vsakih 60 ljudi ena gostilna, oziroma ena kavarna. Lansko leto so popili v naši državi 204 milijone litrov vina, 312 milijonov litrov piva in 66 milijonov litrov žganja v skupni vrednosti 10 milijard 400 milijonov dinarjev, to se pravi, da se je lani v naši državi približno dvakrat zapil ves papirnat denar, kolikor ga imamo v obtoku. To pijanje nam pred svetom menda ni baš v čast.

* **Letošnje leto bo suho in vroče in ne bo mnogo neviht,** tako prerokujejo vremenski preroki. Po tem soditi tudi ne bo mnogo toče, kar bi bilo pač dobro, toda suše si ne želimo. Sicer pa vremenskim prerokom ni baš verjeti.

* **Prodaja cerkvenih gozdov.** Ministrstvo za vere je sklenilo, da prične letos s prodajo večjih in manjših samostanskih ter cerkvenih gozdov.

* **Strašne poplave v južnih delih države.** Kakor minulo jesen Slovenijo, je sedaj hudo prizadela poplava južne kraje naše države. Zlasti sta narasli Sava in Donava ter poplavlili vse kraje ob obeh. Beograd in Zemun sta močno poškodovana. Katastrofa je zadela tudi več krajev v notranjosti Srbije. Predmestja Obrenovca so popolnoma pod vodo. Kralj se je odpejal v Obrenovac ter si na licu mesta ogledal ogromno škodo, ki jo je povzročila povodenj. Ministrski svet je oskodovalcem že nakazal primerno denarno podporo za prvo silo.

* **Obtožnica proti Čarugi in tovarišem.** Državno pravdnštvo v Osijeku je dovršilo obtožnico proti zloglasnemu slavonskemu razbojniku Jovu Čarugi in tovarišem. Med 14 obtoženci je 6 kmetov, 1 mesar in 7 tovarniških delavcev; 9 je oženjenih. Glavni krivec Jovo Čaruga je obtožen v 2 primerih radi zavrtnega roparskega umora, v 4 primerih radi roparskega umora, v 4 primerih radi navadnega umora, v 15 primerih radi roparstva, v enem primeru radi izsiljevanja, v enem radi nasilstva, v enem radi razžaljenja uradne osebe in v enem radi goljufije. Za 7 obtožencev je predlagana smrtna kazen, za 5 obtožencev težka ječa od 10 do 20 let in za dva obtožencev ječa od 1 do 5 let. Razbojniška tolpa Čaruge je umorila 10 in oropala 29 oseb.

* **104 zločine ima na vesti** nedavno ujeti hajduk Stanoja iz Oraovice, ki se te dni zagovarja pred sodiščem v Požarevcu. Obtožnica naštevja 104 požige, uboje, umore, roparske napade in druga nasilja, ki jih je izvršil obtoženec od leta 1915. do lani, ko so ga zaprli. Državno pravdnštvo zahteva smrtno kazen, ki jo zločinec gotovo zasluži.

* **Smrtna nesreča zaradi eksplozije bombe.** Na hribu Saliči pri Tržiču sta te dni dva dečka pobirala vojni material. Prijela sta bombu, ki je eksplodirala in oba težko ranila. Ko so ju pripeljali v tržiško bolnico, je eden takoj umrl, drugi pa se bori s smrtjo.

* **Žena porodila trojčke.** Splitsko časopisje poroča, da je žena Marka Šandrića iz Be-

time rodila tri otroke v razdobju treh dni. Dne 30. marca ob 11. uri ponoči je rodila sina, dne 2. aprila ob 9. uri zjutraj zopet sina, ob 10. uri istega jutra pa je rodila hčerko. Deca je zdrava in popolnoma razvita. Pri porodu je tehtalo prvo dete 3 kg, drugo in tretje po 2-90 kg. Tudi mati je ostala popolnoma zdrava.

* **Trojčki.** Že zopet tak blagoslovljen primer. Tokrat je rodila trojčke kmetica Kata Jergović v Leščah (v Liki). Srečna mati je bila ponosna na svoj porod; toda njena materinska radost je bila kratka, kajti že naslednji dan je umrl fant, tretji dan deklica in četrti dan še druga deklica, zadnja izmed trojčkov. Mati se nad izgubo svojih treh novorojenčkov nikakor ne more potolažiti.

* **Smrt v Kolpi.** Nedaleč od Broda na Hrvatskem je zašel v Kolpo neki deček z dvema konjema in vozom. Konja sta se sicer iztrgala iz vprege, vendar jih je deroča voda potegnila s seboj in sta utonila. Tudi deček je našel smrt v valovih reke. Lastnik konj in voza ima okoli 100.000 dinarjev škode.

* **Božjastnica v ognju.** Žena zlatarskega delavca Alije Halačevića v Sarajevu je te dni dobila božjastni napad in padla na ognjišče. Vneli so se ji lasje in obleka ter je v strašnih bolečinah goreča planila na cesto, kjer se je onesvestila. Priskočili so ji na pomoč sosede, a žena najbrž ne bo ostala pri življenju.

* **Vlak povozil čredo ovac.** V okolici Zemuna je zagrebški brzovlak povozil pred nekaj dnevi 79 ovac. Pastir, ki je pasel ob progi ovce, je pustil čredo ovac samo in odšel domov. Medtem je privozil vlak. Ovce so se splašale ter begale po železniškem tiru. Na železniškem mostu jih je vlak zajel ter povozil.

* **Usodepolna aprilka šala.** V Višavi na Moravskem so dne 1. aprila poslane učenke tamkajšnje dekliške šole neko součenko v neki drugi razred z naročilom, da želi učiteljica z njo govoriti. Ko je stopila učenka v razred, se ji je reklo, da je bila potegnjena za 1. april. Vrnivši se v svoj razred, jo je sprejel bučen smeh, ki je nanjo tako vplival, da je sklenila izvršiti samomor. Učenka je zbežala iz razreda na ulico in se vrgla pod drveči avtomobil. Šofer je zavrl avto s tako silo, da se je voz prevrnil in razbil. Potniki in deklica so bili težko poškodovani.

* **Ko se ljudje nakresajo vina.** Seljak Šimon Cvetković iz Like se je vračal iz Otočca s sejma v prav zabavni družbi svojih znancev, samih veselih korenin. Mimogrede so se ustavili v vsaki gostilni, kjer Bog roko vumoli in kakor je to že navada naših seljakov, kadar na sejmu prodajo kravo ali junca. Šimon in njegovi pajdaši so se proti večeru primigali do zadnje gostilne ob cesti. Sami že niso mogli več piti, a drugim gostom, ki so bili vina in zabave željni, ga pa tudi niso privoščili. Ko se je Šimon nato sam odpravil iz gostilne proti domu, je stopilo par žejnih gostov za njim. Sledili so mu tako dolgo, da je Cincajoči Šimon padel ob rob ceste, hoteč se odpočiti. Na, pa je na lepem zadremal. Tedaj se mu približajo žejni sledilci, mu spoštljivo izmaknejo iz zepa denarnico s 4000 dinarji — pa hajd nazaj v oštarijo. Za izmazan denar so rajali vso noč. Okradeni Šimon je sicer še isto noč prikolovratil domov, toda denar je pogrešil šele naslednji dan. Prijavil je zadevo orožnikom, ki je polovilo žejne zmakljivce in jih posadilo v luknjo, da premišlujejo, kako bodo zapravljeni denar vrnili.

* **Samomor v Murški Soboti.** Dne 10. t. m. se je v svojem stanovanju v Murški Soboti

obesil sodnijski uradnik Martin Krajšek, baje iz žalosti, ker ga je zapustila žena. Krajšek je bil star 46 let.

* **Zastrupljeni samostan.** V misijonskem samostanu sv. Gabrijela, nedaleč od Dunaja, je nedavno obolelo sto redovnikov na zastrupljenju. Dva sta umrla, več pa se jih bori s smrtjo. Zdravniki so mnenja, da so se redovniki zastrupili zaradi uživanja pokvarjenih klobas.

* **Dober apetit.** V Kotoribi živi izredno močan mož Božo Matijević, znan pod imenom «junak iz Like». Oni dan je prišel v tamnošnji gostilno in med pogovorom dejal gostom, da sne celega pečenega koštruna s kostmi vred. Stava je obveljala, gostilničar je zaklal koštruna, težkega štiri in pol kilograma, ter ga takoj spekel na ražnju. Nato se je «junak iz Like» spravil k pojedini. Meso je ročno spravil pod streho, kmalu pa so tudi kosti začele škripati pod njegovimi zobmi, kakor bi jih mlel. Tekom ene ure je Božo Matijević pospravil celega koštruna in dobil stavo. Sestavil pa se je o tem tudi zapisnik, ki so ga kot priče podpisali prisotni gostje, in visi zdaj kakor kaka diploma v dotični gostilni.

* **Žrtev alkohola.** Posestnica Jožefa Petrič se je vračala te dni precej vinjena iz Šoštanja proti domu. V bližini doma bi morala skočiti preko 60 cm širokega jarka. Pri tem pa je padla z levim sencem na kamen in obležala. Našli so jo mrtvo v jami. Dognalo se je, da je postala žrtev alkohola.

* **Pasja pečenka.** Ob pustih obronkih gorovja Himalaje v Aziji žive plemena, katerim gre pasja pečenka posebno v slast. Toda pasjo pečenko si privoščijo ta plemena le ob svečanih prilikah in samo na velikih gostijah. Pečenko pa si napravijo na nastopni način: psa vržejo živega v ogenj z zvezanimi nogami. Koža živali na močnem ognju kmalu spoka, nakar psa psožrci potegnijo iz žerjavice in ga s tekom povzijejo.

* **Samomor vojaškega novince.** Mihael Knez, doma iz Loža pri St. Rupertu, bi moral te dni oditi k vojakom, kar pa mu ni prav nič ugajalo. Orožniki so ga iskali, a fant se je dolgo časa skrival. Ko so ga izsledili in oddali k vojakom, je kmalu ušel in se potikal v okolici Laškega. Orožniki so ga ujeli in preko noči zaprli v občinski zapor. Tu pa se je Knez obesil in se na ta način rešil vojaške suknje.

* **Nesreča v kamnoolomu.** V kamnoolomu pri Sv. Florjanu blizu Rogatca se je dogodila težka nesreča. Delavec Josip Rovnik je neprevidno ravnal z dinamitno patrono, ki mu je nenadoma eksplodirala in mu izbila levo oko. Obenem je dobil težke opekline na obeh rokah.

* **Hajduk, ki zahteva nagrado, razpisano na svojo glavo.** Ko je bila v naši državi razglašena amnestija, so se mnogi hajduki sami izročili oblastem, ki so jih pustile na svobodo. Med temi je bil tudi hajduk Djurković, na katerega glavo je bila razpisana nagrada 30.000 Din. Ko se je prijavil, je zahteval od oblasti, da mu izplačajo nagrado, razpisano na njegovo glavo. Ko mu niso ugodili, je začel groziti in je izjavil, da pojde zopet med hajduke. Pridržali so ga v zaporu.

* **Zamudne naročnike** ponovno prosimo, da nam poravnajo svoj dolg. Saj je naročnina za naš list tako malenkostna, da jo zmore prav vsakdo. Prosimo torej, da ne odlašate. Gotovo bi Vam ne bilo prav, če bi se Vam ustavil list ravno, ko se naša povest najlepše razvija.

Iz raznih krajev

* **Na Glincah pri Ljubljani** je umrl po kratkem bolehanju v visoki starosti g. Miroslav Praprotnik, orožniški stražmojster v pokoju. Bil je kljub najhujšemu pritisku vedno odločen narodnjak, naprednjak, ki je odgojil vse svoje sinove in hčerkice v zavodnem slovenskem duhu. V družbi je bil ljubezniv in vesel družabnik. Blag mu spomin!

* **V Radečah** je nočeval pri trgovcu Petru Mavrinu neki Marko Spolar, ki je drugo jutro v zahvalo odnesel več moškega perila, nekaj obleke, nekaj rjuh in drugega.

* **V Vodolahi** je bilo vlomljeno v žitnico posestnika Vinka Mesojednika. Tat je odnesel več oblek in perila.

* **V Ložu** je bila ukradena veleposestniku Helfridu Rosmanitu kompletna konjska oprema v vrednosti 8800 Din.

* **V Selcih nad Škofjo Loko** bodo dne 18. maja ob vходу na pokopališče odkrili dve spominski plošči s 117 imeni mož in fantov selške župnije, ki jih je svojem iztrgala svetovna vojna ter jih v tujini položila v prerani grob.

* **V Metnaju pri Stičini** je posestnik Kastelic bil v svojem gozdu zaposlen s podiranjem dreves. Ko je podžagal močno drevo, so ga pri padcu drevesa zgrabile močne veje in ga vrgle na tla. Težko poškodovanega moža so prepehali na njegov dom in poklicali zdravnika, a je bilo prepozno. Mož si je zlomil hrbtenico in je kmalu nato umrl. Ponesrečenec, star šele 38 let, zapušča vdovo in dva nedoletna otroka.

* **V Hrastniku** so neznan lopov izropali trgovino Kovač-Peternel v Bobnu in napravili škodo za 12.500 Din.

* **V Kokarjah** pri Mozirju je nabral g. Franc Cajner, posestnik in lesni trgovec v Pustem polju, v veseli družbi 250 Din za revno šolsko mladino na Gorici.

* **V Škalah pri Veienju** je umrla dne 9. apr. po dolgi in mučni bolezni obče spoštovana gospa Karolina Matekovičeva, roj. Černovšek, nadučiteljeva vdova. Bila je blaga žena in skoro 40 let učiteljica ženskih ročnih del.

* **Na Pražskem** se je pri gradnji železnice ponesrečil ruski begunec Aleksander Magijevski. Padel je z železniškega voza ter si prebil lobanjo. Težko poškodovanega so prepehali v moriborsko bolnico.

VELIKONOČNI POZDRAVI NAŠIH FANTOV VOJAKOV.

Bolničarska četa Ljubljana. Blizajo se velikonočni prazniki, ki so jih veselimo tudi mi, čeprav služimo težaven vojaški stan in bomo morali obhajati praznike pri vojakihi. Pošljamo mnogobrojne pozdrave našim staršem, sestram, bratom, prijateljem, prijateljicam in vsem čitateljem «Domovine». Obenem želimo vesele velikonočne praznike fantom in dekletom in pa mnogo pirhov: Franjo Kristan (Hlebec pri Lescah), Alojzij Šmit (Koritno), Jože Žvab (Bled), Franc Smolej (Naklo), Jože Arh (Ribno), Anton Gider (Tropovci pri Murski Soboti), Alojz Pušnik (Hramše), Jože Dornik (Sv. Križ), Jože Toličič (Prepolje pri Mariboru), Valentin Stare (Bohinj), Ivan Ražen (Bohinj), Anton Štros (Bohinj), Lovro Jelar (Bohinj), Janko Molj (Vogljice pri Kranju), Franc Janc (Besnica), Anton Pravst (Gor. Sava), Anton Česen (Stražišče), Alež Stare (Hrastje), Jurij Križ-

nar (Delnice nad Škofjo Loko), Lovro Dolenc (Delnice nad Škofjo Loko), Franc Plevnik (Tomačevo pri Ljubljani), Miha Erbežnik (Moravče), Anton Vehovec (Krtina pri Domžalah), Jakob Javornik (Trstenik), Andrej Vehar (Žiri), Alojz Grandave (Dobrépolje), Karel Zgonc (Glince), Ivan Malin (Moravče), Valentin Trofin (Ožbolt), Franc Truden (Nadlesek), Jožko Kljun (Ribnica), Andrej Martinc (Okroglo pri Kanniku).

Vojaki-Slovenci, pisari 5. in 21. artilj. puka v Veliki Kikindi želijo vsem znancem, posebno pa še bratom Sokolom in sestram Sokolicam, vesele velikonočne praznike: Ernest Bregar, Stanko Stergar, Valentin Kukovič, Anton Mirnik in Ivan Veršec.

Slovenski fantje 5. čete 26. p. p. iz daljnega Berova ob bolgarski meji želijo vsem bralcem in bralkam «Domovine» vesele velikonočne praznike: podnarednik Vladimir Štrus (Ljubljana), Anton Vilman (Jesenice), Rudolf Bobnar (Brezova reber), Jožko Mlakar (Nadlesk), Alojz Slabe (Ivanje selo), Jernej Strmšek (Špitalič), Polde Pistotnik (Pišalnovica), Tomaž Klemen (Kostanj), Franc Stritar (Male Lašče), Alojz Slobec (Orle), Jožko Zobec (Kostrivnica), Alojz Mihovec (Spodnja Senica), Karel Nežmak (Rudnik).

Nesreča našega ljudstva

Kaj danes počenja farovška politika, pretega vse meje. Uničuje nam vse dobro in izključuje vsako složno delo po kmetjskih občinah in vaseh. Ta hujskarija škoduje toliko našemu gospodarstvu, da bomo imeli mi kmetje nepregledno škodo. Vera je danes farovski gospodi samo sredstvo, s katerim bega ljudstvo. Če ne prineseš denarja v farovško hranilnico, te strašijo s pogubljenjem. Ves kmečki denar, ki ga zberejo duhovniki-politiki, potuje potem po večini v klerikalne banke, ki delajo z denarjem, prisluzenim z žulji, milijonske profite.

Kakšne profite pa ima potem naš kmet od tega? Prav nobenih. Danes gleda vsaki mlad kaplan, da zbere nekaj premožnih klerikalnih kmetov in potem ustanovijo hranilnico. Ko imajo nekaj denarja skupaj, začnejo prav zapeljivo ponujati revežem ta denar in se delajo pri tem velike dobrotnike, češ, glejte, kako vam mi radi pomagamo. Ko je revež enkrat vpisan, ima že zanjko okoli vratu. In ko pridejo volitve, že grozijo: «Če ne boš volil z nami, ti prodamo bajto.»

Vaškim bogatinom se množi imetje na veliko škodo ubogih malih posestnikov, ki so po nesreči prišli v dolgove.

Tako zaslužijo gospodarje in jih potem pritiskajo, kakor se jim zdi.

Ženske obdelujejo po spovednicah in v tretjem redu. Navadno take žene prenašajo vse laži v farovž in delajo največji prepri na vasi. Ali je to Kristusova največja zapoved ljubezni do bližnjega? Dekleta silijo v Marijmo družbo in tam jim potem pod prevezo vere ubijajo v glavo največje sovraštvo do onih, ki so poštene, ki pa nočejo pod farovško komando. Šolske otroke silijo v društva mladih junakov in to navadno ljudje, ki kažejo, da so vse prej kot pa abstinenti. Ti ubogi «junaki» se učijo pod pritiskom hinavščine in kar nevede jih prestrojijo v Orliče. Ob nedeljah jih potem vodijo po svojih društvenih domovih in farovžih, kjer se zverajo in preobračajo kozle pod vodstvom Orlov, ki nimajo o telovadbi najmanjšega pojma. Gorje šolarčkom, ki bi se ne hoteli vpisati v to lepo društvo! Sramotijo jih kaplani ob vsaki pri-

liki in jih stavljajo kot strašilen zgled svojim Orličem.

Po župnijah se ustanavljajo politični konzumi, ki navadno ne uspevajo. Če pride pomol, je kaplan prestavljen, kmetje pa plačajo, pa je konec vsega.

Če je v občini kaka gospodarska ustanova, ki ni popolnoma v farovških rokah, delajo na vse kriplje, da jo dobijo v roke ali pa jo skušajo uničiti.

Vprašamo vas, ali je to v korist našega gospodarstva? Zadnje čase smo imeli dovolj prilike videti, kakšno gonjo so uprizorili proti nestranskarski Kmetijski družbi. Po vseh vaseh, kjer niso imeli klerikalci popolne večine, so »šturmali« podružnice, dokler jim ni sedanja vlada preprečila njihovega škodljivega delovanja.

Zadnji čas je že, da se napravi konec temu početju. Oznanjevalci vzvišenega Kristusovega nauka ljubezni delajo med ljudstvom največji razdor. Sedaj ob Veliki noči se nehote spominjamo tudi judovskih duhovnikov, ki so preganjali Kristusa. Ljudstvo, vrni se k ljubezni do bližnjega, hujšakače pa požen!

Sokolstvo

**SVEČANA VZIDAVA SPOMINSKIH
KAMNOV SOKOLA I. NA TABORU
V LJUBLJANI,**

ki bo v zvezi z velikimi prireditvami na binkoštno soboto, nedeljo in ponedeljek, se v podrobnostih pripravlja. Načrt svečanosti je izdelan in posamezni odseki slavnostnega odbora so zaposleni z delom za pripravo vseh točk programa. Slavnost se otvori s prireditvijo v opernem gledališču; na sporedu so telovadni nastopi, solospevi prvih opernih moči, nagovor in uprizoritev tretjega dejanja »Gospodarski sen«.

Binkoštna nedelja bo društveni sokolski dan, namenjen skušnjam (dopoldne), javni telovadbi (popoldne) in se zaključi s sliko »poklonitev društvenim dobrotvorom in sokolsko prisega«. Zvečer na binkoštno nedeljo ljudska zabavna prireditev.

Binkoštni ponedeljek je dan vzidave spominskih kamnov in dan gostov. Zjutraj bodo telovadne skušnje, ob polenajstih vzidava kamnov, pozdravi gostov, ob polđvanajstih sprevoz Sokolstva in naprednih kulturnih združenj. Popoldne bo javna telovadba gostov, vojaštva, župe Ljubljana I in Sokola I. Zaključek tvori dramsko dejanje s slavospevom naši narodni misli. Zvečer v ponedeljek končajo slavnostni dnevi z ljudsko zabavo na Taboru s posebnim večernim sporedom.

Župe, oziroma društva, ki hočejo sodelovati, naj to pravočasno javijo v zmislu navodil, ki so jih dobila v društvenem vestniku (»Naš sokolski dom«).

Lovske.

»Veste, jaz sem izumil zdravilno mast,« se je hvalil neki lovec, »katera učinkuje naravnost bajno. Nedavno sem po nesreči odtrgal psu Paziju rep, pa sem mu rano namazal s to mastjo in zrastle mu je nov, še lepši rep.«

»Kaj to,« se održe drugi lovec, »jaz sem nekoč šel na lov in vzel s seboj Hektorja, kateremu sem po pomoti odstrelil rep. Pes je zbežal za zajcem in ga risem več videl. Hitro poiščem rep, ga namažem z mastjo, ki sem jo sam znašel, in zdaj pomislite iz repa je zrastle celj Hektor.«

Zanimivosti

Neodvisna država Egipt

Otvoritev prvega parlamenta.

Egipt je bil pred vojno angleška kolonija, med vojno je postal angleški dominion in dobil samostojnega kralja. Kmalu po vojni pa se je posrečilo Egiptu doseči popolno neodvisnost; Anglija si je pridržala le pravico

bila proglašena popolna neodvisnost Egipta, se je Zaglul paša zopet vrnil.

Pri volitvah v Egiptu, ki so se vršile pred nekaj meseci, je nastopila »udi nacionalistična stranka Zaglul paše in zmagala z absolutno večino. Zaglul paša je bil poverjen s sestavo vlade in je postal prvi ministrski predsednik svobodnega Egipta. Ostal je veran svojemu

vzdržavati svoje posadke ob Sueškem prekopu in Adenu.

V Egiptu je obstojala že za časa angleškega gospodstva močna nacionalistična stranka, ki se je pod vodstvom Zaglul paše borila za popolno neodvisnost Egipta. Zaglul paša je bil od Angležev zaradi hujšakstva obsojen, nato pa pomiloščen ter izgnan. Ko je

programu, ki obstoji v glavnem v tem, da se čimprej otrese sploh vsakega angleškega vpliva in da se vzamejo Angliji privilegiji glede Sueškega prekopa in Adena.

Otvoritev prvega parlamenta svobodne kraljevine Egipta se je izvršila pred kratkim zelo svečano. Otvoril je parlament kralj Fuad. Naša slika predstavlja kralja, ki se pelje na otvoritev.

Skrivnostne sanje

Večkrat smo že čuli o sanjah, ki so se popolnoma ali deloma uresničile. Pravijo, da to niso le prazne govorice. Tega mnenja so zlasti ljudje, ki se bavijo z raziskovanjem okolnosti takih sanj. V nasprotnem hočemo navesti nekaj takih primerov, ki so jih prinesli listi, in o katerih resničnosti se žal sami ne moremo prepričati.

V začetku septembra leta 1923. je sanjal anglikanski (protestantska sekta) duhovnik Tombe v neobičajno živih slikah, da je njegov sin Erik, ki je izginil aprila 1922. na zelo skrivnosten način, zakopan v parku neke vile blizu Croydona. Te žive sanje so očeta dovedle do tega, da je odšel na policijo in zaprosil, da se izvrši preiskava. Erik je izginil neposredno potem, ko je zgorela 21. aprila 1922. vila, katere last je bil dotični park. Kljub temu, da so razvaline točno preiskali, niso našli takrat niti sledu o kakem ponesrečencu. Erik je bil v kompaniji z nekim trgovcem z avtomobili Ernestom Dryerjem. Ko je decembra leta 1922. prišla policija, da Dryera radi nekkih goljufij aretira, je ta pred očmi detektivov potegnil samokres in se ustrelil. Ker je bil Dryer človek sumljive prošlosti, je policija na pripovedovanje očeta o tako živih sanjah res začela preiskavati dotični park.

Točno, kakor je oče sanjal, so našli pod nekim drevesom v globoki jami ležati truplo mladega Tombe.

Več takšnih sanj poznamo celo iz zgodovine. O nekkih takih sanjah je razpravljalo celo dunajsko kasacijsko sodišče leta 1881. To je bilo takole:

Septembra 1879. so našli v hiši kmeta Kühnela v vasi Zimmerwald mrtvi trupli njegove žene in njegove hčerke. Trupli sta bili strašno razmrčvarjeni in je bilo jasno, da sta bili obe ženski umorjeni. Sum je padel na Kühnela samega, ki je bil znan kot nasilen in sirov človek, velik pijanec in razgrajač. Vrhu tega se je našla v gozdu Kühnelova okrvavljena obleka. Misliło se je, da je Kühnel prišel domov pijan, se sprl z ženo, ubil njo in hčer ter pobegnil v Ameriko. Njegov sin je potem prodal hišo nekemu Watzkeju. Čim se je Watzke vselil v hišo, ga je pričelo moriti neko neprijetno čustvo. Takoj prvo noč je imel nastopne strašne sanje:

Prikazal se mu je stari Kühnel z veliko rano na glavi, ves krvav in mu je rekel v sanjah: »Četudi mislite, da sem daleč v Ameriki, pa sem vendarle v hiši.« Watzke se je silno prestrašil. Še ponoči je tekkel do orožniške postaje in povedal svoje sanje. Ni miroval, dokler ni prišla sodnijska komisija, ki je ponovno točno preiskala vso hišo, toda brezuspešno.

Preplašeni Watzke je nekoliko dni prevračal vso hišo, dokler ni v hlevu pod nekim starim hlodom našel vrv, ki je gledala iz zemlje. Potegnil je, toda ni mogel izvleči, pa je zopet pozval orožništvo. Na prostoru, kjer je bila vrv, so kopali in zares so našli tam mrtvo truplo Kühnelovo z veliko rano na glavi. Iz neznanih vzrokov je držal mrtvi Kühnel v roki to vrv. Na ta način je bil odkrit sin kot morilec cele družine in bil tudi obsojen na smrt.

Še zanimivejše so sanje, ki jih je imel škof Josip pl. Lanyi pred sarajevskim atentatom. Škof je bil osebni spovednik Franca Ferdinanda in njegove družine ter je sam svoje sanje opisal takole:

28. junija leta 1914. ob pol 4. zjutraj sem se zbudil iz groznih sanj. Sanjal sem, da sem zjutraj šel proti svoji pisalni mizi, da pregledam dospeljo pošto. Na vrhu je ležalo pismo s črnim robom, črnim pečatom in grbom nadvojvode. Takoj sem poznal pismo svojega gospodarja. Odprl sem ga in na prednji strani lista videl v modri barvi v velikosti dopisnice sliko, ki je predstavljala široko ulico in ozko cesto. Nadvojvoda in njegova soproga sta sedla v avtomobil, njima nasproti neki general, a poleg šoferja je stal neki oficir. V tistem hipu je skočil iz množice neki mladenič in pričel streljati. Samo pismo pa se je glasilo takole: Dragi doktor Lanyi! Javljam Vam tem potom, da danes s svojo soprogo umiram v Sarajevu iz političnih vzrokov. Priporočava se Vašim pobožnim molitvam in svetim mašam ter Vas prosim, da bodite dobri z najinimi otroci. Srčna Vas pozdravlja Vaš vojvoda Franc Ferdinand. Sarajevo, 28. junija 1914. ob pol štirih zjutraj.

Ves drhteč sem skočil s postelje, pripoveduje škof nadalje, ter takoj napisal, kar sem sanjal. Pri pisanju sem celo obdržal obliko nekaterih črk, kakor sem jih videl v sanjah.

Škof Lanyi je o svojih sanjah takoj obvestil svojo okolico. Na njihov nasvet, naj s svojimi sanjami ne vznemirja dvora, škof ni dalje raznesel svojih sanj. No, in končno je prispela vest, da se je res zgodilo tako, kakor je sanjal škof.

Kako je prišel človek do obleke

Kaj je privedlo pračloveka, ki je živel gol, do tega, da se je pričel oblačiti? Sramežljivost gotovo ne. Vzrok prvih poizkusov oblačenja je bil nedvomno le v ničemurnosti pračloveka. Lovci, ki je v letni dobi ubil zverino, si je privezal preko hrbta kožo ubite živali kot lovsko trofejo (znak zmage). In poln ničemurnosti ter ponosa je stopil s tem okraskom pred svoje neoblečene tovariše in tovarišice. V mozh se je s tem hudila častihlepnost in polagoma se ni hotel nihče več vrniti z lova v hišo in k ženam brez kakega lovskega okraska. Kože in zobe divjih živali so končno v velikih množinah obešali preko telesa, in dotičnik, ki je vlačil najtežje breme s sabo, je veljal za najhrabrejšega in najlepšega. Okrasek je torej postal prvo oblačilo.

Še danes nosijo n. pr. prebivalci Ognjene dežele (otok na koncu Južne Amerike) plašče, ki jih prejmejo kot darilo od Evropejcev, samo ob najlepšem vremenu, toda ob mrazu in slabem vremenu hodijo okrog goli, da šklepečejo z zobmi od mraza.

Divji narodi dajejo najboljši primer, kako je želja po okraskih ustvarila obleko. Kakor ljudje ledeno dobe tako so se pričela afriška zamorska in ameriška indijanska plemena krasiti najprej z lovskimi trofejami. Pri afriških divjakih pride k temu še to, da so kot

ljudožrci uporabljali tudi ostanke svojih pojednih soljudi kot okrasek. Pri sudanskih zamorcih so še pred kratkim našli zapestnice, ki so bile narejene deloma iz pasjih deloma iz človeških zob, in o bantunskih zamorcih se ve, da so nosili čeljustne kosti ubitih sovražnikov kot okrasek za glavo.

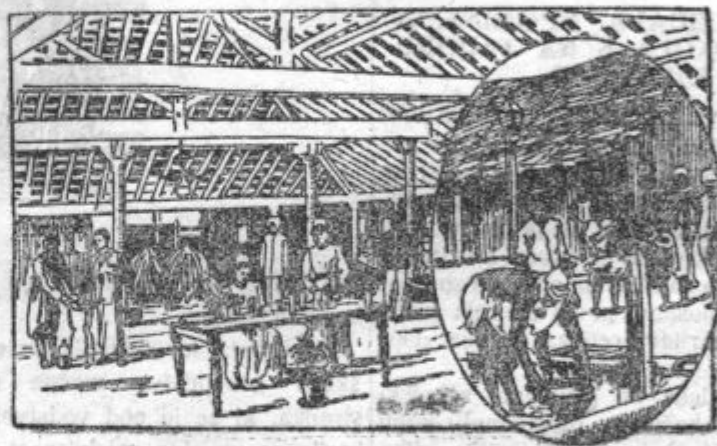
Preden je človek sploh oblekel prvo oblačilo, se je poskusil krasiti še na drug način in se je tetoviral tako naravno, da je izgledal oblečen v zelo pisano oblačilo. Celo telo od pet do glave je bilo prepreženo s pisanimi črtami. Pri vzhodnih Polinezijcih n. pr. ne ostane še danes na celem telesu niti prostorček, ki ne bi bil tetoviran. Risbe rastlin, živali, ljudi in vsakovrstnega domačega orodja se s precejšnjimi, često zelo hudimi bolečinami vrežejo v kožo. Na Japonskem, kjer je tetoviranje dolgo časa bujno cvetelo, je sedaj že delj časa to mučenje zabranjeno. Pri prebivalcih Aleut (ameriško otočje) se zadovolju-

jejo deklice danes še samo s tem, da si dajo tetovirati velike modre brke.

S prihodom belih ljudi v pokrajine divjih narodov se je vzbudilo hrepenenje teh ljudi po biserih, ogledalih in sploh raznih pisanih igračkah. Biserni okras je prišel pri zamorskih plemenih v modo in se uporablja predvsem pri svečanostih. Zapestnice, ovratnice in zanožnice, prstane na rokah in nogah, uhanе v ušesih in v nosovih cenijo moški ravno tako kakor ženske. Nagon olepšanja je iznašel vedno nove in nove oblike oblačenja. Barvanje je bilo najprej v modi v Sudanu in je šele od tam prešlo na ustnice in obrvi našega ženstva v Evropi. Zadovoljevanju ničemurnosti je seveda polagoma sledilo zadovoljevanje telesnih udobnosti v uporabljanju oblačil. Tako je nastala današnja obleka in se je človek v svojem razvoju že tako omehkužil, da brez obleke ne bi mogel več klubovati vremenskim neprilicam.

Kuga v Indiji

Letos je začela v Indiji kuga tako hudo razsajati, kakor že ni izza leta 1918. Samo v mesecu marcu t. l. je zahtevala 25.000 smrtnih žrtev.

Naša slika predstavlja notranjost bolnice za obolele na kugi v Bombay. V ovalu po-

hovitemu razsajanju te bolezni, ki v Indiji vsako leto zahteva nekaj žrtev.

× Kako skrbje Američani za živali. V ameriškem mestu Filadelfiji se nahaja že nad dvajset let bolnica za živali. Bolnica je zelo moderno urejena in ima tudi posebne operacijske sobe. V preteklem letu je bilo v tej bolnici izvršenih 274 operacij in od teh z uspehom 249. Pacienti so bili konji, krave in druge domače živali. Lepo je urejena tudi klinika za notranje in zunanje bolezni živali. Za manjše živali je urejena posebna klinika, v kateri se je lansko leto zdraviilo 5252 živali. Tu so se zdravili kanarčki, papige, kokoši itd. Živali, ki so neozdravljivo bolne, pa rešijo muk s tem, da jih postrelijo.

× Žensko hajduštvo v Ameriki. V Zedinjenih državah se je v zadnjem času žensko razbojništvo in izsiljevanje močno razpaslo. To sta dva najnovejša »poklica«, ki jih izvršuje tudi ženstvo. Ameriško in angleško časopisje naglašja, da se v New Yorku in v ostalih večjih mestih pojavlja vsako leto več žen, ki sodelujejo pri raznih tatvinah, ropih in napadih z uporabljanjem orožja. Moderni revolverjski roparji uporabljajo ženske predvsem zato, da po uspešno izvršenem zločinu skrijejo možovo orožje in plen n. pr. v svoj muf, in da se nato mirno odstranijo. Te zločinke izhajajo često tudi iz boljših rodbin. Večinoma so to dekleta, ki radi kake ljubezen-

ske pustolovščine ali iz hrepenenja po samostojnem življenju ostavijo svoj domači krov, pridejo v slabo družbo in postanejo kmalu plen brezvestnih ljudi. Newyorška policija misli, da se nahaja v Zedinjenih državah nad 60.000 takih deklet.

× Grobnica kralja Davida. Angleški zgodovinoslovec Lord Alister je začel iskati Davidov grob, ki se po njegovem prepričanju nahaja na gori Opal. Prišel je tam kopati, a je takoj zadel na težave. Na isti gori je namreč zakopan tudi veliki mohamedanski svetnik Oran Šerif. Ko so bližnja arabska plemena doznala, da Lord Alister grebe v goro, so začela pretiti, da pobijejo vse kopače kot skrunilce svete gore. Zidovsko sporočilo pravi, da se v grobnici kralja Davida nahajajo bajeslovni zakladi: za 200 vozov zlatnine in srebra. Davni kralj Jued je baje znaten del tega zaklada izkopal, a ostalo je še vedno toliko, da bi v današnjih dneh pomenilo neverjetno bogastvo. Najprvo se mora Lord Alister pobotati s tamošnjimi plemeni, nato se bo šele dalo dognati, ali se Davidov grob resnično nahaja na dotični gori in ali je židovsko sporočilo količkaj osnovano.

Planinstvo in naše ljudstvo

Z brzimi koraki se bližajo solčni dnevi; naši vrli planinci že komaj čakajo, da pohite v prelepo božjo naravo.

Slovensko planinsko društvo ima v glavnem nalogo, da popelje planince po najlepših krajih do najlepših razglednih točk. Pa to ni glavni namen planinstva. S tem, da hodi planinec po naših lepih krajih, se mu vzbuja ljubezen za lastno slovensko grudo. Med potjo spoznava obenem šege in navade našega krepkega slovenskega rodu, uživa njegovo gostoljubnost in s tem vzljubi svoj narod. Razen tega pa ima vsak planinec neizmerno korist v tem, da si s hojo utrdi svoje šibko človeško zdravje. Pljuča vsrkavajo čisti zrak džezele in planin. Razen tega se pa razvija s turistiko zelo živahen tujski promet, ki je važen v dvojnem oziru za naše kakor tudi za ostale jugoslovanske kraje. S tem, da posečajo tujci našo zemljo, nas spoznavajo razni narodi in nas vzljubijo. Brez tujkega prometa pa bi to ne bilo mogoče doseči. Z narodnogospodarskega stališča pa pomeni poset naših krajev po tujcih velik uspeh za naše ljudstvo v gmočnem oziru. Zato naproša SPD naše dobro kmetsko ljudstvo, naj upošteva te važne okoliščine našega planinstva.

Dogaja se; da neznani zlikovci markacije, ki jih SPD s težavo in velikimi stroški napravi, v kratkem času popolnoma uničijo. Markirana mesta po drevju se izsekavajo, markacijske tablice se razbijajo itd. In zakaj? Le iz neke popolnoma neutemeljene nenaklonjenosti napram planinstvu.

Dogodi se tu pa tam, da kak planinec pozabi zatvoriti lesa na planini. Živina uide. Toda zaradi enega nepazljivega planinca se pač ne smemo maščevati nad celokupnim planinstvom in uničiti težko delo požrtvovalnih in idealnih ljudi. Markacije so ravno oni kažipot, ki pomore planincu domačinu ali tujcu, da pride po najkrajši poti na mesto, kjer lahko občuduje vso krasoto mile slovenske zemlje. Zato prosimo naše zavedno kmetsko ljudstvo širom Slovenije, zlasti v gorskih krajih, da podpira blagonsko delovanje SPD za slovensko zemljo in prepreči po možnosti vsako poškodovanje markacij.

Tudi naše vrlo učiteljsko in duhovščino naprošamo, zlasti v gorskih krajih, da pouči otroke, naj v kažipota in markacijske tablice ne mečejo kamenja. Otroke tudi navdušujemo za turistiko. Na ta način bo prihranjeno našim idealnim planincem mnogo truda in pa nejevolje, tujci bodo pa videli našo veliko planinsko kulturo. — Osrednji odbor SPD.

Za naše žene in dekleta

Današnje ženstvo

Ali so današnje moderne ženske boljše ali slabše, kakor so bile v prejšnjih časih? To je zanimivo vprašanje, s katerim se je pečal nedavno neki angleški list in pozval bralke (toda ne bralcev), naj sporočijo uredništvu omenjenega lista svoje mišljenje. Razume se, da je takšno vprašanje vzbudilo veliko zanimanje in da je prišlo nešteto odgovorov. Mišljenja v teh odgovorih so bila jako deljena.

Izmed mnogih prinašamo dva najrazličnejša odgovora. Prvi je neugoden za moderno žensko in se glasi:

«Obraz moderne ženske je spak pudra in šmink. Kot voščeni kip je izgubil vsako podobnost s človeškim obrazom. A kaj naj rečemo o morali današnjega ženstva? Morale sploh ni. Vsa, tudi najintimnejša čustva se iznašajo brez sramu na ulico. Zakon je razvalina, obsojena danes na popolno propast. Nekdaj je ženska živela pod moževo zaščito in takrat je bila poštena in skromna ter neredkokrat tudi v resnici srečna. Danes je ženska spoznala življenje, toda sprejela je od njega samo slabe strani; zato živi razburkano nemirno življenje in ni nikdar srečna.»

Toda neka gledališka igralka, ki je odgovorila na gornje vprašanje, je nasprotno vzela današnje ženstvo v zaščito, in sicer je odgovorila:

«Moderna ženska zasluži mnogo večje spoštovanje radi svoje večje odgovornosti. Vsa pogreška moderne ženske je, da hoče biti iskrena, odkrita in resnicoljubna. Zaradi tega prihajajo često v javnost mnoge nelepe stvari, katere so tudi že svoječasno obstojale, toda so se skrbno skrivale. Povsem pogrešno je tudi, da se današnja moda, zlasti kratka krila smatrajo za znak razuzdanosti. Kratka krila bi mogla biti prej simbol svobode in nebriznosti, ki sta obeležje samega načina današnjega ženskega življenja.»

Skoro bi tudi mi bolj odobraval drugi odgovor. Podobna je, da je prvi odgovor napisala

starokopitna ženska, ki se ne more vživeti v to, da se končno tudi ženstvo more gibati svobodnejše nego pred desetletji. Seveda, srednja pot je zlata pot, in po tej mora hoditi ženstvo, nežni slabi spol, ki se že po svoji naravi ne more tako svobodno kretati kakor moški krepki spol.

Krompirjeva pogača. Zmesi 8 dekagramov mehkega srovega masla (tudi margarina) z 2 do 3 rumenjaki, 3 žlicami zdrobljenega sladkorja, 3 dekagrami olupljenih zribanih mandeljev, majhno količino zribanih citroninih olupov, 20 dekagrami prelačenega krompirja, jajčnim snegom in 1 žlico moke; potem speci v posodi, namazani z mastjo, ohladi, prepreži celo pogačo na dve polovici, namaži z razredčeno marmelado in zopet zloži.

Pečene kepe z marmelado. 30 dekagramov bele moke, 1 rumenjaki, 6 dekagramov razpuščenih masti, 2 dekagrama vzišlih drož, nekoliko sladkorja, nekaj zrn soli, poleg toliko mlačnega mleka ali vode, kolikor je potrebno, raztepes v globoki skledi v ne preveč gosto testo, katero položiš na topel prostor in pustiš vzhajati. Nato vzameš žlico, zajemaš testo in vlogaš komade, podobne krapom, v razpuščeno vročo, precej visoko mast in pečeš. Pečene kepe posiplješ s sladkorjem v prahu in poličš z razredčeno marmelado. Jed se mora uživati takoj, ko je pripravljena.

Kruh za kavo. Pol kilograma kuhanega prelačenega krompirja zmesiš z vrelo vodo v redko kašo, zdrobiš vanjo 3 in pol dekagrama drož, nekoliko soli in sladkorja ter primešaš 1 kilogram moke. Testo se najprej premeša, nato pa na deski zgneti z rokami. Po okusu lahko primešaš malo fino zribanih citroninih olupov in rozin. Iz testa napraviš 2 hleba ali štruci, ju pustiš preko noči vzhajati, namažeš pred pečenjem z raztopljenjo mastjo in pečeš počasi.

Za smeh in kratek čas

Tri nevšečnosti.

Fajmošter Jaka in gospodar Grča sta se večkrat znašla v gostilni in sta polemizirala. Fajmošter Jaka je bil hud klerikalni zagovornik, gospodar Grča pa trd napreden kmet. Pa pravi nekoč tako v pomenkih fajmošter: «Ti, prijatelj Grča, ti počenjaš tri nevšečnosti: 'Domovino' bereš, naprednjaka voliš, pa za mojo bero premalo daš!»

Gospodar Grča pa odgovori fajmoštru tako-le: «Kar jaz delam, delam po svojem preudarku. Dokazal pa bom, da Vi, gospod fajmošter, v trojem ravnotežju narobe: v cerkvi prižigate luči, ko je zunaj beli dan; za svoja opravila oblačite srajce čez hlače, ko že tirvatje tega ne delajo več, in končno pri pogrebih, ko vsi ljudje jočejo, pa Vi glasno prepavate!»

Fajmoštru Jaki se je malo zavihnil nos, priznati pa je moral, da je res tako.

V vlakcu.

Neki potnik je odprl v vagonu okno. Njegov sopotnik pa ga je zaprosil, da okno zopet zapre, češ, zunaj je hladno.

Potnik prošnjo res ustreže in vpraša sopotnika: «Kaj mislite, da je zdaj zunaj topleje?»

Ze dolge čaka.

Zdravnik, ki je imel navadno malo posla, je imel nekega dne precej strank. Stopil je v čakalnico in dejal: «Kdor najdalje čaka, naj vstopi.»

Krojač (z računom): «Jaz, gospod zdravnik, ker čakam že dve leti.»

Zdravnikova veselost.

Zena: «Že to dobro vpliva na bolnika, da je naš zdravnik vedno tako vesel.»

Mož: «O, mislim, da bi bila tudi ti vesela, če bi za vsakih deset minut zaslužila 50 dinarjev.»

Izbera med dvema zlemama.

Svetoslav: «Ako poročiš to žensko, boš moral prenehati s pušenjem in popivanjem.»
Svetoslav (obubožan trgovec): «Res je, toda če je ne vzamem, bom moral nehati tudi jesti...»

Hlapci in dekla.

Gospodar kliče iz sobe: «Janez, kaj delaš?»

«Ničesar, gospod.»

«A kaj dela Marija?»

«Meni pomaga.»

Med prijatelji.

Obiskal je prijatelj prijatelja, toda ga ni našel v sobi. Vendar je vstopil, pregledal sobo in ko je prišel do precej prašne mize, je napisal s prstom «osel» in odšel.

Kmalu potem sta se prijatelja srečala in prvi je rekel, da je bil pri njem, a ga ni našel doma.

«Vem, vem, našel sem na mizi tvojo posetnico,» odgovori drugi.

Dober lovec.

Gospod Gašper Pokljuka je v nedeljo popoldne šel na lov in je zvečer resnično pritrrel zajca domov. Njegova žena se kar ni mogla načuditi, zato je gospod Gašper važno razodel:

«Veš, Barbka, pa je bil tudi že zadnji čas, da sem ga ustrelil, saj je že prišel — smrdeti!»

Skopuh.

Ožbovt je oni dan vzel svojega sina seboj v Ljubljano in sta šla v gledališče. Ožbovt je seveda kupil vstopnico za galerijo, ki je najcenejša. Radovedni sin pa se je malo preveč nagibal čez ograjo in tedaj ga je oče Ožbovt tako posvaril:

«Pazi, Guštl, da ne telebneš čez ograjo v parter. Tam je trikrat dražje!»

Uradniški otroci.

Mimica: «Mama, kje si se ti rodila?»

Mama: «V Ljubljani.»

Mimica: «A oče?»

Mama: «V Mariboru.»

Mimica: «In jaz?»

Mama: «V Kranju.»

Mimica: «To pa je res čudno, kje smo se potem mi trije našli in spoznali.»

Zakonski prepiri.

Ožbovt Šveglja in njegova žena Uršula sta se močno sporekla. Nazadnje reče Uršula vsa v solzah: «Ah, Ožbovt, ti si se zaklel, da me boš imel vse življenje rad.»

Ožbovt: «Da, da, toda kaj sem vedel, da boš tako dolgo živela.»

**kavčukaste pete
in kavčukaste podplate**

nosijo otroci in odrasli, ker so isti trpežni, poceni in se dobro nosijo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Ogeče pri Rimskih toplicah. Pismo smo prejeli. Pošljite še enkrat, a v milejši obliki!

Lepota? Svežost mladosti? Priljubljena vnanjost? Vse to si lahko ohranite in za-
branite prerano ostarelost samo, če racio-
nelno negujete svoj obraz, svoje telo, svoje
lase in svoje zobe. Izrednega učinkovanja
so že čez 25 let priljubljeni Elza-preparati za
negovanje lepote, kakor: Elza-obrazna in
kožo obvarujoča pomada, 2 lončka z zavoj-
nino in poštino vred 25 dinarjev, Elza-po-
mada za rasti las, 2 lončka z zavojnino in
poštino vred 40 dinarjev, z 10%nim dopla-

čilom, in drugi Elza-preparati, kakor Elza-
cvet za lase, Elza-voda za usta, Elza-kolon-
ska voda itd. Vse navedeno razpošilja: Le-
karnar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elza-
trg št. 360, Hrvatsko. (e)

Pile in rašpe!

Vsakovrstne porabljene pile in rašpe
dobro popravi pa tudi porabljene za
dobre zamenja

IVAN FIGAR

pilarski mojster v Ljubljani, Hrenova ulica 19.

Imaš ti solnčno pogo, zajedavce, nabore, ogree?

Upor. blaj Elza-obrazno pomado!

Ali želiš imeti lep vrat, obraz in lepe roke?

Uporablaj Elza-obrazno pomado!

Ali so ti roke in obraz občutljivi pozimi in ob vetru?

Uporablaj Elza-lilijino mlečno milo!

Ali želiš imeti kožo belo, mehko, čisto in zdravo?

Upor. blaj Elza-lilijino mlečno milo!

Ali se pritožuješ o izpadanju las, prahu in osivlosti?

Uporablaj Elza-pomado za rast las!

Ali želiš bujne mehke in lepe lase?

Uporablaj Elza-pomado za rast las!

Ali hočeš biti in ostati lep? Ali hočeš, da bi te povsod radi videli? Ali se hočeš vsejiti svoje slike v zrcalu? Poskusi prave Fellerjeve Elza-preparate in kmalu boš rekel tudi ti, kakor vsako:

TO JE ONO PRAVO!

Išči v vseh poslovnih sams **prave** Elza-preparate lekarnarja Fellerja. Ako naročiš naravnost, te slane z zavojnino in poštino vred, če denar naprej pošlješ ali sprejmeš po povzetju: 2 velika porcelanasta lončka Elza-obrazne pomade 25 Din; 2 velika porcelanasta lončka Elza-pomade za rast las 25 Din; 4 veliki kosi Elza-lilijinega mlečnega mila 40 Din.

RAZLIČNO: Lilijino mleko 10 Din; brkoman 4 Din; najfinjši Hega-puder dr. Klugerja v velikih origi-
nalskih škatlah 25 Din; najfinjši zobni prašek „Hega“ v patentnih dozah 15 Din; puder za dame v vreč-
kah 4 Din; zobni prašek v škatlah 4 Din; v vrečkah po 3 Din; sachet (dišava) za perilo 4 Din; šampon za
lase 250 Din; rumenilo za obraz, 12 pismov 20 Din; najfinjši parfemi od 20 Din navzgor; cvet za lase
25 Din; Elza-katranovo milo 6 Din. Pri razpošiljanju različnih predmetov se zaračunavata zavojnina in
poština posebej.

K tem cenam se priračunava še 10%no doplačilo. Naročila pisma naj se naslavljajo takole:

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA DONJA, Elza-trg št. 360, Hrvatsko.

Združene opekarne d. d., Ljubljana

Telefon 733

15

Telefon 733

naznanjajo, da so **otvorile v sredini mesta, na Miklošičevi
cesti št. 13, tovarniško zalogo vseh vrst opeke** lastnega iz-
delka. — Opeka je na razpolago v poljubnih množinah po najnižji dnevni ceni.

SLAVENSKA BANKA D., ZAGREB PODRUŽNICA: LJUBLJANA.

Delniška glavica Din 50,000.000.— in rezerve preko Din 12,500.000.—

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska
Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Sibenik, Vršac, Wien.

Ekspoziture: Rogaska Slatina (sezonska), Škofja Loka in Jesenice.

Agenciji: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijaciji: Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.